

IM. STEFANA
**FUNDACJA
BATOREGO**

18
19

Sprawozdanie 2018

Sprawozdanie

2018

Fundacja im. Stefana Batorego

Warszawa 2019

IM.STEFANA
**FUNDACJA
BATOREGO**

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. (48-22) 536 02 00

fax (48-22) 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl

KRS 0000101194

Konto bankowe:

Bank Handlowy I Oddział Warszawa

81 1030 1016 0000 0000 6145 0000 (PLN)

75 1030 1016 0000 0000 6145 0011 (USD)

48 1030 1016 0000 0000 6145 0012 (EUR)

Opracowanie graficzne: Hopla Studio

DTP: TYRSA Sp. z o.o.

Nakład: 50 egz.

ISSN 1234-7272

Dziękujemy wszystkim naszym darczyńcom z Polski i zagranicy
oraz współpracownikom i wolontariuszom – dzięki Waszej
pomocy możemy prowadzić naszą działalność.

Spis treści

O Fundacji	9
Nasi darczyńcy	12
Fundacja 2018	13
Demokracja w Działaniu	16
Masz Głos, Masz Wybór	27
forumIdei	33
Fundusze Powierzone	51
Dla Białorusi	57
Warszawskie Biuro ECFR	58
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	62
Skrócone sprawozdanie finansowe	64

O Fundacji

Fundacja im. Stefana Batorego, założona w 1988 roku przez George'a Sorosa, amerykańskiego finansistę i filantropa, oraz grupę przywódców polskiej opozycji demokratycznej lat 80., jest niezależną organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego. Fundacja działa na rzecz budowy otwartego, demokratycznego społeczeństwa, społeczeństwa ludzi świadomych swych praw i obowiązków, angażujących się w sprawy swojej wspólnoty lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej.

Do priorytetowych zadań Fundacji należą: poprawa jakości polskiej demokracji, wzmacnianie roli obywateli i instytucji obywatelskich w życiu publicznym, rozwijanie współpracy i solidarności międzynarodowej.

Podstawową metodą działania Fundacji jest udzielanie dotacji organizacjom działającym na rzecz dobra publicznego. Fundacja realizuje też własne projekty: organizuje akcje i kampanie społeczne, prowadzi działania eksperckie i rzecznicze, monitoruje funkcjonowanie instytucji publicznych, organizuje debaty i konferencje.

Fundacja współpracuje z instytucjami z kraju i zagranicy. Jest członkiem Forum Darczyńców w Polsce i Grupy Zagranica, a także Europejskiego Centrum Fundacji w Brukseli (European Foundation Centre) oraz Europejskiego Forum Obywatelskiego w Paryżu (European Civic Forum). Współpracuje z europejską siecią Społeczeństwa Otwartego (Open Society European Network). Uczestniczy w pracach Forum Społeczeństwa Obywatelskiego działającego w ramach unijnej inicjatywy Partnerstwa Wschodniego (Eastern Partnership Civil Society Forum) oraz w Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Unia–Rosja (EU–Russia Forum).

W swojej działalności Fundacja kieruje się zasadami przejrzystości, otwartości i równego dostępu w procesie przyznawania dotacji. O swoich działaniach, w tym o możliwości ubiegania się o dotacje oraz decyzjach o rozdziale środków, informuje na bieżąco na stronie internetowej www.batory.org.pl. Coroczne sprawozdania z działalności Fundacji, wraz z pełną listą przyznanych dotacji, poddawane są audytowi zewnętrznemu i udostępniane publicznie.

Rada

Przewodniczący

prof. Marcin Król

historyk idei, kierownik Katedry Historii Idei i Antropologii Kulturowej, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW

Członkowie

Jan Krzysztof Bielecki

ekonomista, były premier RP, przewodniczący Rady Partnerów EY Polska

Bogdan Borusewicz (do 19 kwietnia 2018)

historyk, wicemarszałek Senatu RP

Agnieszka Holland

reżyserka, prezydent Polskiej Akademii Filmowej

Olga Krzyżanowska

lekarz

Helena Łuczywo

redaktorka, współzałożycielka wydawnictwa Agora S.A.

Andrzej Olechowski

ekonomista, wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Banku Handlowego

prof. Andrzej Rapaczyński

prawnik, Szkoła Prawa, Uniwersytet Columbia

Henryk Woźniakowski

wydawca, prezes SIW Znak

Zarząd

Prezes

Aleksander Smolar

politolog

Członkowie

dr Mikołaj Czeńnik

socjolog, politolog, dyrektor Instytutu Nauk Społecznych SWPS

dr Anna Materska-Sosnowska

politolożka, adiunkt w Zakładzie Systemów Politycznych Instytutu Nauk Politycznych UW

Edwin Bendyk (od lipca 2018)

dziennikarz, publicysta tygodnika „Polityka”, kierownik Ośrodka Badań nad Przyszłością Collegium Civitas

Zespół

Dyrektorka

Ewa Kulik-Bielińska

Sekretariat

Magdalena Brzozowska
Anna Jakubik

Informacja i promocja

Katarzyna Groblewska
Wojciech Chaber (od lipca)

Programy:

Demokracja w Działaniu

Anna Rozicka, dyrektorka
Ingeborga Janikowska-Lipszyc
Sylwia Sobiepan

Fundusze Powierzone

Agnieszka Zowczak

Fundraising

Agnieszka Zowczak
Andrzej Pietrucha, konsultant

Dla Białorusi

Dominika Kupniewska
Zofia Lutkiewicz

forumIdei

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektorka
Jan Jakub Chromiec (od kwietnia)
Grażyna Kopińska
Piotr Kosiewski

Julia Kluczyńska, współpraca
Katarzyna Łakomiec (do lipca)
Grzegorz Makowski
Paweł Marczewski
Antonina Michałowska
Krzysztof Mrozek
Karolina Szymańska
Jan Swianiewicz (od czerwca)
Marcin Waszak
Joanna Załuska

Masz Głos, Masz Wybór

Joanna Załuska, dyrektorka
Michał Kulka-Kowalczyk (od kwietnia)
Marzena Płudowska
Magdalena Pieczyńska (do lipca)
Katarzyna Rakowska (do listopada)
Hanna Szubert-Bień (od czerwca)
Dariusz Kraszewski, współpraca
Ewa Zielińska, współpraca

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Ewa Woydyło-Osiatyńska, dyrektorka
Małgorzata Prejzner

Warszawskie Biuro ECFR

Piotr Buras, dyrektor
Yana Humen (do czerwca)
Andrzej Mendel-Nykorowicz

Księgowość i finanse

Alina Muzińska, dyrektorka
Ilona Dmowska-Wołoszyn
Elżbieta Muras

Administracja

Grażyna Fiszer-Rutkowska, dyrektorka
Karolina Płatek
Andrzej Wydrych
Michał Ostrowski, administrator sieci

Nasi darczyńcy

Działania w roku 2018 prowadziliśmy dzięki darowiznom instytucji, firm i osób prywatnych z Polski i z zagranicy, a także z wpłat 1% podatku dochodowego.

Na działania programowe otrzymaliśmy dotacje z: **Fundacji Społeczeństwa Otwartego, Komisji Europejskiej** (za pośrednictwem **Transparency International**), **Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce** oraz **Fundacji im. Konrada Adenauera**.

Działalność Warszawskiego Biura Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR) współfinansowała centrala **ECFR** w Londynie. Biuro otrzymało też darowiznę od **Orange Polska S.A.** na konferencję **Świat pod Lupą**.

Od osób indywidualnych w postaci darowizn, zapisów spadkowych i wpłat 1% otrzymaliśmy ponad 1 mln 300 tysięcy złotych, z czego rekordowa kwota – ponad milion złotych – pochodziła z wpłat 1% podatku. Środki te przeznaczaliśmy na dotacje dla organizacji zajmujących się monitorowaniem procesu stanowienia prawa i funkcjonowania instytucji publicznych, kontrolą przestrzegania praworządności, ochroną równych praw kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji mniejszości, a także – zgodnie ze wskazaniem darczyńców – na administrowane przez nas fundusze powierzone: im. Iwony Winiarskiej-Feleszko, „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka, im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”, im. Janiny i Tomasza Maczugów, im. Małgorzaty Szejnert oraz im. Beaty Pawlak. Na wsparcie Funduszu im. Iwony Winiarskiej-Feleszko darowiznę przekazała firma **Altus TFI S.A.**

Wszystkim naszym darczyńcom serdecznie dziękujemy! Dzięki Wam możemy pomagać innym!

Dziękujemy firmom i instytucjom, które przekazały nam pomoc rzeczową i niematerialną, w tym **firmie Google** za roczny bezpłatny pakiet reklamowy AdWords, **Grupie Radiowej AGORY sp. z o.o.** oraz **firmie Eurozet sp. z o.o.** za promocję naszych działań, w tym bezpłatną emisję spotów kampanii społecznych.

Serdecznie dziękujemy naszym **wolontariuszom, ekspertom i konsultantom**, którzy służyli nam *pro bono* fachową radą i pomocą: Konradowi Siemaszko z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Zbigniewowi Sagańskiemu z Forum Związków Zawodowych za zaangażowanie we wspólne działania na rzecz poprawy sytuacji sygnalistów w Polsce, Grzegorzowi Markowskiemu za przygotowanie strategii kampanii profrekwencyjnej przed wyborami samorządowymi oraz Zofii Sanejko za zorganizowanie nieodpłatnych emisji spotów kampanii w mediach, Agnieszce Holland, Agnieszce Graff, Adamowi Gendźwiłowi i Marcinowi Matczakowi za udział w kampanii pozyskiwania wpłat 1% podatku dochodowego na działalność Fundacji.

Fundacja 2018

Rok 2018 upłynął w Fundacji pod znakiem obrony praworządności i niezależności polskiego sądownictwa, mobilizacji obywateli do aktywności społecznej i uczestnictwa w życiu publicznym, w tym świadomego i odpowiedzialnego udziału w wyborach samorządowych, a także na przygotowywaniu propozycji rozwiązań dla budowania Polski demokratycznej, obywatelskiej, praworządnej i zakorzenionej w Europie.

Organizacjom, które zajmują się obywatelską kontrolą funkcjonowania instytucji demokratycznych, ochroną praw kobiet, mniejszości i grup narażonych na dyskryminację i wykluczenie oferowaliśmy wsparcie instytucjonalne w postaci dotacji na prowadzenie podstawowej działalności statutowej, poprawę funkcjonowania, rozwój lub wzmocnienie organizacji. W dwóch konkursach dotacyjnych prowadzonych w programie **Demokracja w Działaniu** przekazaliśmy 71 dotacji na kwotę 7,3 mln zł. Wsparliśmy także 15 projektów pozakonkursowych służących szerszemu środowisku organizacji pozarządowych lub realizujących ważne cele społeczne na kwotę 0,5 mln zł. Poza dotacjami oferowaliśmy zainteresowanym organizacjom cykl szkoleń i warsztatów na temat komunikacji, pozyskiwania środków finansowych, budowania sojuszy i zakorzenienia się w środowisku lokalnym.

Wraz z grupą europejskich i amerykańskich fundacji zaniepokojonych podważaniem zasad demokratycznego państwa prawa i ograniczaniem możliwości funkcjonowania organizacji pozarządowych w Europie ustanowiliśmy **Fundusz Civitates** (civitates-eu.org). Ze środków Funduszu w pierwszym roku jego działalności wsparcie otrzymało 13 koalicji organizacji obywatelskich działających na rzecz budowy solidarności sektora pozarządowego i przeciwdziałania kurczącej się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego w 9 krajach Europy (Bułgaria, Czechy, Francja, Węgry, Włochy, Polska, Rumunia, Słowacja i Słowenia).

Działania dotacyjne prowadziliśmy również w programie **Dla Białorusi** oferującym wsparcie niezależnym organizacjom białoruskim. W minionym roku na inicjatywy służące pobudzaniu aktywności obywatelskiej młodych ludzi, poprawie szkolnictwa i edukacji wyższej, zwiększaniu dostępu obywateli do niezależnych informacji, ochronie praw człowieka przekazaliśmy 2,4 mln zł.

W marcu uruchomiliśmy nowy program – **forumIdei Fundacji Batorego**, którego celem jest poszukiwanie odpowiedzi na współczesne wyzwania Polski w sferze społecznej i politycznej, w tym w stosunkach międzynarodowych, wspieranie podmiotowości i sprawczości obywateli oraz promowanie kultury dialogu między różnymi środowiskami ideowymi i politycznymi. Program bazuje na dorobku i doświadczeniach eksperckich i rzeczniczych prowadzonych wcześniej w programach: Odpowiedzialne Państwo, Masz Głos, Masz Wybór, Otwarta Europa i Debaty Fundacji Batorego. W minionym roku prace **forumIdei** koncentrowały się na przeciwdziałaniu niszczeniu instytucji demokratycznego państwa prawa, przygotowywaniu propozycji służących zwiększeniu przejrzystości i reprezentatywności

procesu wyborczego, wzmacnianiu roli i kompetencji władz samorządowych i tworzeniu założeń holistycznej polityki społecznej odpowiadającej na współczesne wyzwania.

We współpracy z Zespołem Ekspertów Prawnych Fundacji, zrzeszającym wybitnych teoretyków i praktyków prawa analizowaliśmy konsekwencje działań legislacyjnych dotyczących władzy sądowniczej i funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego po przejściu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość, a także skutki tych zmian dla porządku prawnego w Polsce i w Unii Europejskiej. Wraz z działającym przy Fundacji Obywatelskim Forum Legislacji przygotowaliśmy raport oceniający sposób stanowienia prawa w drugim roku rządów Prawa i Sprawiedliwości. Przedstawiliśmy też analizę przypadków instrumentalizacji prawa, klientelizmu i zawłaszczania państwa w okresie pierwszych dwóch lat rządów PiS. **[forumIdei/Państwo prawa]**

W związku z wprowadzonymi w kodeksie wyborczym zmianami dotyczącymi przygotowania i organizacji wyborów, prowadziliśmy monitoring procesu wprowadzania tych zmian oraz analizę ich wpływu na przygotowanie wyborów samorządowych i zapewnienie ich przejrzystości i uczciwości. W serii seminariów z udziałem ekspertów i praktyków ds. samorządu zajmowaliśmy się diagnozą problemów, z jakimi borykają się samorządy lokalne i nakreśleniem kierunków zmian, które doprowadziłyby do poprawy ich funkcjonowania, przejęcia części funkcji władz centralnych, zwiększenia demokratyzacji i reprezentacji interesów mieszkańców. Przedstawienie tych propozycji zaplanowane jest na rok 2019. **[forumIdei/Demokracja]**

Krytycznej refleksji nad rozwiązaniami w polityce socjalnej, zarówno tych wprowadzonych przez obecny rząd, jak i odziedziczonych po poprzednich ekipach służyły organizowane przez nas seminaria interdyscyplinarne z udziałem specjalistów od polityki społecznej reprezentujących różne pokolenia, opcje światopoglądowe i ujęcia badawcze. Przygotowaliśmy obszerne opracowanie porównawcze modeli polityki społecznej w Polsce i Europie, analizę błędów kolejnych rządów popełnianych przy wprowadzeniu reform edukacyjnych po 1998 roku oraz mapę obszarów wykluczenia komunikacyjnego w Polsce. **[forumIdei/Obywatele]**

W działaniach międzynarodowych skupiliśmy się na promowaniu proeuropejskiej polityki polskiej, otwartej na wspieranie demokratycznych i europejskich aspiracji naszych wschodnich sąsiadów. Zainspirowane przez nas prace na rzecz stworzenia w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej instrumentu finansowego wspierającego zakorzenianie demokracji i wartości europejskich w krajach unijnych doprowadziły do przyjęcia przez Parlament Europejski i Komisję Europejską programu Prawa i Wartości o budżecie 1,83 mld euro w zbliżonym do proponowanego przez nas kształcie. **[forumIdei/Europa]**

Rok 2018 był rokiem wyborów samorządowych i obchodów 100-lecia niepodległości Polski. Jak zawsze w roku wyborczym, program **Masz Głos, Masz Wybór** prowadził **kampanię profrekwencyjną**. W kampanii pod hasłem: **Twój głos ma moc. Użyj jej!**, prowadzonej w koalicji z innymi organizacjami społecznymi działającym na rzecz zwiększenia aktywności obywatelskiej i współpracy władz samorządowych z mieszkańcami, zachęcaliśmy do udziału w głosowaniu pokazując, jak wiele spraw w życiu codziennym zależy od decyzji władz samorządowych.

Korzystając z wprowadzonego w czerwcu do Kodeksu wyborczego przepisu o możliwości prowadzenia monitoringu przebiegu wyborów przez obserwatorów społecznych, w koalicji z innymi organizacjami pozarządowymi, zorganizowaliśmy **ogólnopolską obywatelską obserwację przebiegu wyborów samorządowych**. 600 społecznych obserwatorów monitorowało przygotowanie i przebieg głosowania oraz liczenie głosów w 233 losowo wybranych lokalach wyborczych w całej Polsce. Była to pierwsza tak duża obywatelska obserwacja wyborcza od 1989 roku. Wyniki obserwacji wraz z wnioskami i rekomendacjami zawarte zostały w raporcie z obserwacji.

Pod koniec roku wraz z Inicjatywą Kultura Niepodległa uruchomiliśmy kampanię społeczną **Jesteśmy różni. Jesteśmy Polską!** nawiązującą do obchodów 100. rocznicy niepodległości Polski. Celem kampanii jest pokazanie, że różnice opinii, tradycji i poglądów między Polakami i Polkami nie muszą prowadzić do podziału na dwa wrogie obozy. Kampania będzie kontynuowana w 2019 roku.

W prowadzonej przez nas od 2006 roku ogólnopolskiej akcji **Masz Głos**, w której zachęcamy lokalne organizacje społeczne i grupy nieformalne do podejmowania działań służących pobudzaniu aktywności obywatelskiej i rozwiązywania problemów lokalnych we współpracy z samorządem, uczestniczyły 343 organizacje pozarządowe, instytucje i grupy nieformalne z ponad 220 gmin. Uczestnicy akcji, wspomagani przez ekspertów i praktyków partycypacji, zajmowali się poprawą sposobów komunikacji radnych z mieszkańcami, wprowadzeniem mechanizmu inicjatywy lokalnej, wspólnym zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, ulepszaniem – zgodnie z potrzebami mieszkańców – programu instytucji publicznych, wprowadzeniem i rozwijaniem budżetu obywatelskiego.

W minionym roku prowadziliśmy dziewięć **Funduszy Powierzonych** firm i osób prywatnych. Większość z nich finansowała projekty edukacyjne oraz stypendia dla młodzieży z niezamożnych środowisk. W 2018 roku z Funduszy Powierzonych wypłaciliśmy **169 stypendiów** na łączną kwotę **335 522 zł**, **11 dotacji** na kwotę **119 500 zł** oraz **jedną nagrodę** w wysokości **10 000 zł**.

Przy Fundacji działały też dwa programy wydzielone: **Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR)**, zajmujące się promocją spójnej, skutecznej, opartej na wartościach europejskiej polityki zagranicznej Unii Europejskiej oraz **Regionalny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom** upowszechniający polskie doświadczenia w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

W 2018 roku działalność Warszawskiego Biura ECFR koncentrowała się na poszukiwaniu sposobów na obronę i reformę liberalnego porządku międzynarodowego, a przede wszystkim na prowadzeniu debaty o nowych drogach rozwoju Unii Europejskiej, takich jak koncepcja „elastycznej Europy” czy nowe formy współpracy w sferze obronności.

Regionalny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom oprócz organizacji seminariów i warsztatów nt. terapii i profilaktyki uzależnień i zapobiegania przemocy dla specjalistów z Europy Wschodniej przygotował serię spotkań z zakresu przeciwdziałania przemocy i alkoholizmowi dla kobiet z 10 miejscowości Podlasia, Wielkopolski i Mazowsza.

W 2018 roku Fundacja wypłaciła **120 dotacji**, **jedną nagrodę** i **169 stypendiów** na łączną kwotę **10,7 milionów** złotych. Na realizację własnych projektów wydaliśmy **5,8 milionów** złotych.

Demokracja w Działaniu

Program uruchomiony w 2010 roku, zawieszony w 2013 roku na czas realizacji finansowanego z funduszy EOG programu Obywatele dla Demokracji i reaktywowany w 2016 roku.

Celem programu jest upowszechnianie postawy obywatelskiej odpowiedzialności za jakość polskiej demokracji oraz przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji.

Oferujemy wsparcie organizacjom, które zajmują się ochroną praw człowieka, bronią zasad równości obywateli, przeciwstawiają się wszelkim formom dyskryminacji, kontrolują funkcjonowanie instytucji publicznych, stoją na straży przestrzegania zasad demokratycznego państwa prawa. Oferowane dotacje mają charakter wsparcia „instytucjonalnego”, które ma służyć wzmocnieniu organizacji i umożliwić stabilne i efektywne prowadzenie działalności statutowej. Przekazujemy też dotacje przeznaczone na wybrane działania związane z priorytetowymi celami Fundacji lub służące całemu sektorowi.

W 2018 roku przekazaliśmy **71 dotacji** organizacjom, które zajmują się przeciwdziałaniem dyskryminacji lub społeczną kontrolą funkcjonowania instytucji publicznych. Ponadto, dotacje otrzymało **13 innych organizacji**. Dotacje te przeznaczone były na: przeprowadzenie cyklu szkoleń o bezpieczeństwie w sieci i w przestrzeni fizycznej oraz wprowadzenie w przeszkolonych organizacjach działań podnoszących ich bezpieczeństwo, przeprowadzenie badania kondycji organizacji pozarządowych oraz przygotowanie kampanii informacyjnej promującej ich działalność pod hasłem „Organizacje społeczne. To działa!”, zorganizowanie międzynarodowego kongresu ruchów miejskich oraz konkursu Stowarzyszenia Gazet Lokalnych SGL Local Press dla mediów lokalnych.

W ramach wsparcia merytorycznego dla organizacji obywatelskich kontynuowaliśmy rozpoczęty w 2017 roku **cykl szkoleń** na temat skutecznych sposobów komunikowania o działalności organizacji odbiorcom działań i otoczeniu, budowania sojuszy i zakorzenienia się w środowisku lokalnym oraz pozyskiwania środków finansowych. Uczestnicy szkoleń uczyli się m.in. budowania prostych, przyjaznych komunikatów, tworzenia i wdrażania strategii komunikacji, wykorzystania mediów społecznościowych. Poznawali sposoby budowania komunikacji zorientowanej na fundraising oraz metody pozyskiwania funduszy i współpracy z darczyńcami. Analizowali możliwości współpracy z najbliższym otoczeniem: lokalnymi instytucjami, grupami zwolenników, z sąsiadami i osobami nie znającymi wcześniej działań organizacji. W sumie przeprowadziliśmy 3 szkolenia jednodniowe o mediach społecznościowych, 2 szkolenia dwudniowe o budowaniu relacji z otoczeniem oraz 3 dłuższe cykle szkoleniowe nt. komunikacji i fundraisingu. Wzięło w nich udział 90 osób z 53 organizacji.

Przystąpiliśmy do **Funduszu Civitates na rzecz Solidarności i Demokracji w Europie** (civitates-eu.org), ustanowionego w 2018 roku z inicjatywy Fundacji Batorego przez grupę fundacji z Europy i Stanów Zjednoczonych zaniepokojonych podważaniem zasad demokratycznego państwa prawa i ograniczaniem możliwości funkcjonowania organizacji pozarządowych w niektórych krajach europejskich. Z puli

środków, na którą złożyli się wszyscy udziałowcy Funduszu, w pierwszym roku jego działalności wspartych zostało **13 koalicji organizacji obywatelskich** w 9 krajach (Bułgaria, Czechy, Francja, Węgry, Włochy, Polska, Rumunia, Słowacja i Słowenia) działających na rzecz budowania solidarności wewnątrz sektora pozarządowego i przeciwdziałania kurczącej się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego.

Uczestniczyliśmy w pracach współtworzonego przez nas **Forum Darczyńców w Polsce**, formułując opinie, stanowiska i rekomendacje w sprawie przygotowywanych przez władze zmian prawnych wpływających na funkcjonowanie środowiska organizacji społecznych m.in. w sprawie projektu zmiany ustawy o zbiórkach publicznych, projektu zmiany ustawy o stowarzyszeniach, zmiany zakresu sprawozdawczości dla fundacji, zmian w ustawie o księgowości oraz w ustawie o praniu pieniędzy, o przeciwdziałaniu terroryzmowi, a także w sprawie nowych programów rządowych dla organizacji pozarządowych (rozporządzeń Narodowego Instytutu Wolności ws. Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, regulaminów konkursów Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich). Uczestniczyliśmy w pracach organizacji działających poza granicami kraju, skupionych w stowarzyszeniu Grupa Zagranica.

Prowadziliśmy działania rzecznicze i promocyjne na szczeblu europejskim w ramach naszego członkostwa w European Foundation Center, zrzeszającego ponad 200 organizacji filantropijnych działających w Europie, oraz European Civic Forum, paneuropejskiej sieci organizacji obywatelskich zrzeszających ponad 100 organizacji z 27 krajów UE, działających na rzecz edukacji obywatelskiej, obrony praw człowieka i promocji demokracji w Europie.

W 2018 roku program był finansowany ze środków własnych Fundacji, z dotacji Fundacji Społeczeństwa Otwartego oraz z wpłat 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Dotacje	7 822 895,00 zł
Pozostałe działania	244 289,65 zł
Składki członkowskie i wkład do Funduszu Civitates (105 420 zł)	137 905,50 zł
Koszty realizacji	350 643,35 zł
Razem koszty programu	8 555 733,50 zł

Dotacje

Przeciwdziałanie dyskryminacji

9dwunastych, Białystok

150 000 zł

Zapobieganie dyskryminacji: działania edukacyjne i aktywizacyjne adresowane przede wszystkim do młodzieży i osób pracujących w edukacji, działania na rzecz równości płci, akceptacji różnorodności kulturowej i społecznej, wspieranie aktywności obywatelskiej poprzez dystrybucję minigrantów; wynajem lokalu, aktualizacja i rozbudowa strony internetowej, poprawa komunikacji.

Akceptacja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych, Biseksualnych i Transpłciowych, Warszawa

90 000 zł

Kształtowanie i propagowanie postawy akceptacji społecznej wobec osób LGBT i ich rodzin, udzielanie wsparcia rodzinom osób LGBT, aktywizacja społeczna rodziców i bliskich osób LGBT; spotkania dla rodziców w 4 miejscowościach.

<p>Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Kraków Świadczenie pomocy prawnej w strzeżonych ośrodkach dla uchodźców oraz monitorowanie dostępu do procedur uchodźczych na przejściach granicznych; wypracowanie nowej strategii organizacji, działania komunikacyjne, pozyskiwanie sojuszników, pozyskiwanie funduszy.</p>	100 000 zł
<p>Federacja Znaki Równości, Kraków Stworzenie i prowadzenie Centrum Społeczności LGBTQ w Krakowie, w którym będą realizowane działania edukacyjne, pomocowe, kulturalne i integracyjne adresowane do małopolskiej społeczności osób LGBTQ; wynajęcie i remont lokalu, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, stworzenie strategii komunikacji.</p>	75 000 zł
<p>Fundacja Akceptacja, Poznań Wsparcie dla osób transpłciowych poprzez poradnictwo, prowadzenie telefonu zaufania i grup wsparcia; kształtowanie postaw społecznej akceptacji i integrowanie społeczności lokalnej z osobami trans w ramach Wolontariatu Pierwszej Pomocy; wynajęcie i wyposażenie lokalu, konsultacje psychologiczne i prawne.</p>	60 000 zł
<p>Fundacja Autonomia, Kraków Zapobieganie i przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami, upelnomocnienie i edukacja emancypacyjna osób narażonych na przemoc i dyskryminację krzyżową/wielokrotną lub wykluczenie, organizacja kampanii 16 Dni Akcji Przeciwko Przemocy; usprawnienie zarządzania, działania komunikacyjne, zbieranie funduszy.</p>	149 960 zł
<p>Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa Przeciwdziałanie przemocy i dyskryminacji ze względu na płeć, udzielanie pomocy kobietom (porady prawne, psychologiczne, zawodowe, grupy wsparcia, bezpieczne schronienie); usprawnienie zarządzania, działania promocyjne, pozyskiwanie sojuszników, zbieranie funduszy.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja Czas Dialogu, Szczecin Prowadzenie Niezależnego Centrum Obywatelskiego działającego na rzecz kobiet, wartości demokratycznych i wielokulturowości; wyposażenie i koordynacja działań Centrum, pozyskiwanie funduszy.</p>	116 000 zł
<p>Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci oraz wsparcie psychologiczne, psychiatryczne i prawne dla tych, które jej doświadczyły, m.in. w ramach sieci Centrów Pomocy, działania na rzecz wprowadzania rozwiązań systemowych, chroniących dzieci przed przemocą, edukacja na temat bezpieczeństwa dzieci w Internecie; różnicowanie źródeł finansowania, działania komunikacyjne, rozbudowa sieci sympatyków-ambasadorów wspierających organizację wpłatami i lokalnymi działaniami.</p>	136 300 zł
<p>Fundacja dla Wolności, Warszawa Działania na rzecz integracji migrantów i ułatwienia im dostępu do sportu i kultury: wielokulturowe rozgrywki piłkarskie dla dorosłych i dzieci (Etnoliga), prowadzenie świetlicy i zajęć kulturalno-edukacyjnych oraz sportowych dla dzieci z ośrodka dla cudzoziemców na Targówku; poszukiwanie nowych źródeł finansowania, działania komunikacyjne.</p>	99 600 zł
<p>Fundacja HerStory, Lublin Wzmacnianie i upelnomocnianie kobiet i dziewcząt poprzez edukację „herstoryczną” i antydyskryminacyjną, wspieranie Lubelskiej Koalicji na rzecz Kobiet; usprawnienie pracy administracyjnej, działania promocyjne, warsztaty dla członkiń koalicji.</p>	50 000 zł
<p>Fundacja im. Kazimierza Łyszczyńskiego, Warszawa Działania na rzecz wolności sumienia i świeckości państwa, organizacja Złotów Ateistów i Dni Ateizmu, przeciwdziałanie dyskryminacji z motywacji religijnej, wsparcie dla osób dyskryminowanych, działania informacyjne i integracyjne, zakup sprzętu komputerowego.</p>	40 000 zł

<p>Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa, Lublin Świadczenie pomocy prawnej migrantom i uchodźcom w ośrodkach (szczególnie w ośrodkach strzeżonych); poprawa komunikacji, szkolenia zespołu, pozyskiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	150 000 zł
<p>Fundacja Laboratorium Zmiany, Niemodlin Wzmacnianie i upelnomocnianie kobiet i dziewcząt poprzez budowanie sieci współpracy lokalnych organizacji kobiecych i grup nieformalnych w województwie opolskim, szkolenia i spotkania wspierające liderki, działania promocyjne, zbieranie funduszy, podnoszenie kompetencji zespołu.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja MamyGłos, Poznań Wzmacnianie i upodmiotowienie dziewcząt (nastolatek) poprzez tworzenie ogólnopolskiej sieci młodych aktywistek i Klubów Lokalnych, wsparcie psychologiczne, warsztaty samoobrony, asertywności i edukacji seksualnej; szkolenia zespołu Fundacji.</p>	50 000 zł
<p>Fundacja na rzecz Równości i Emancypacji STER, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i upowszechnianie historii ruchu kobiecego, inicjatywy związane ze stuleciem praw wyborczych kobiet, współpraca ze środowiskiem lekarskim w zakresie praw reprodukcyjnych i seksualnych; budowanie sojuszy, działania komunikacyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja na rzecz Różnorodności Polistrefa, Kraków Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wyznanie i światopogląd w edukacji publicznej, przeciwdziałanie dyskryminacji osób LGBTQ+ i migrantów, świadczenie pomocy psychologicznej i prawnej, działania komunikacyjne służące lepszemu zakorzenieniu organizacji w środowisku lokalnym oraz zbieranie funduszy.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji w systemie edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem dyskryminacji dzieci z doświadczeniem migracji, współtworzenie rozwiązań systemowych, takich jak szkolne Kodeksy Równego Traktowania, Standard Antydyskryminacyjny dla Uczelni, koncepcja oddziałów przygotowawczych dla uczniów i uczennic nie znających języka polskiego; pozyskiwanie środków od darczyńców biznesowych i indywidualnych, opracowanie oferty działalności odpłatnej, działania komunikacyjne, budowanie grona sojuszników organizacji.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja Ocalenie, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce, bezpośrednia pomoc i edukacja uchodźców i imigrantów w województwie mazowieckim i podlaskim, działania edukacyjne skierowane do społeczeństwa polskiego, działania komunikacyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	150 000 zł
<p>Fundacja Polska Gościnność, Warszawa Prowadzenie strony uchodźcy.info zawierającej rzetelne, wolne od stereotypów informacje o uchodźcach oraz o podejmowanych w Polsce działaniach na rzecz uchodźców.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja Pozytywnych Zmian, Bielsko-Biała Przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy wobec kobiet, monitoring sądów śląskich w sprawach o przemoc wobec kobiet, udzielanie porad i asystowanie osobom doświadczającym przemocy, wzmacnianie kobiet i dziewczynek; zorganizowanie konferencji dla sędziów, działania komunikacyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja Przestrzeń Kobiet, Szczawnica Wspieranie sieci organizacji zajmujących się przypomnianiem postaci i dorobku kobiet, które walczyły o równość płci („Sieć herstoryczna”), inicjatywy związane ze stuleciem praw wyborczych kobiet, przeciwdziałanie dyskryminacji krzyżowej doświadczanej przez kobiety w spektrum autyzmu; działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	50 000 zł

<p>Fundacja Refugee.pl im. Małgorzaty Jasiczek-Gebert, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce, pomoc integracyjna i prawna dla uchodźców, migrantów i repatriantów; poszukiwanie nowych źródeł finansowania, usprawnienie zarządzania.</p>	50 000 zł
<p>Fundacja Równość.org.pl, Kraków Wspieranie lokalnych inicjatyw dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową w południowo-wschodniej Polsce, integracja i wzmacnianie osób LGBT; zakorzenienie organizacji w lokalnych społecznościach, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, działania promocyjne.</p>	100 000 zł
<p>Fundacja Wolność od Religii, Lublin Prowadzenie działań informacyjnych i interwencyjnych dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji osób niewierzących w szkołach (ze szczególnym uwzględnieniem organizacji lekcji etyki i religii) oraz innych instytucjach publicznych (urzędach, szpitalach); poszerzenie zasięgu działań komunikacyjnych, poprawa efektywności pozyskiwania środków finansowych od darczyńców.</p>	120 000 zł
<p>Fundacja z Pomysłem, Zawiercie Przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć i dyskryminacji: warsztaty dla młodzieży oraz osób pracujących z młodzieżą, wzmacnianie asertywności dziewcząt z niepełnościami, organizacja zawierciańskiej edycji 16 Dni Przeciw Przemocy i One Billion Rising, szkolenia zespołu Fundacji, zakup sprzętu.</p>	40 000 zł
<p>Fundusz Feministyczny, Warszawa Wspieranie inicjatyw feministycznych poprzez przyznawanie mini-grantów grupom nieformalnym i organizacjom feministycznym, wspierającym kobiety i osoby wywodzące się z grup szczególnie narażonych na dyskryminację: wzmocnienie instytucjonalne, organizacja i ewaluacja konkursu na mini-granty, pozyskiwanie funduszy.</p>	150 000 zł
<p>Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji osób LGBT w dostępie do systemu ochrony zdrowia i edukacji, litygacja strategiczna zmierzająca do wprowadzenia związków partnerskich i karania przestępstw motywowanych homofobią, prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych na temat sytuacji osób LGBT w Polsce; działania komunikacyjne i budowanie grona sojuszników organizacji, pozyskiwanie środków z darowizn, rozbudowa infrastruktury IT służącej do zbierania funduszy oraz tworzenia apeli i petycji.</p>	100 000 zł
<p>Kultura Równości, Wrocław Prowadzenie Centrum LGBTQ+ Wrocław, organizacja spotkań integrujących społeczność LGBT i jej sojuszników, wydarzeń edukacyjno-kulturalnych, warsztatów antydyskryminacyjnych oraz grup wsparcia; szkolenia zespołu, działania komunikacyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>La Strada Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, Warszawa Przeciwdziałanie handlowi ludźmi, wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne ofiar, w tym dzieci – prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi, działalność profilaktyczna i szkoleniowa, monitorowanie działań państwa w tym obszarze; stworzenie strony internetowej z platformą edukacyjną, remont siedziby.</p>	50 000 zł
<p>Lubuskie Stowarzyszenie na rzecz Kobiet Baba, Zielona Góra Świadczenie pomocy prawnej i psychologiczno-psychoterapeutycznej osobom doświadczającym przemocy domowej i seksualnej, dyskryminacji i wykluczenia na terenie województwa lubuskiego, wydawanie informatorów prawnych, szkolenia dla osób pomagających; działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, usprawnienie zarządzania.</p>	150 000 zł

<p>Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego (PTPA), Warszawa Poradnictwo prawne dla osób zagrożonych i doświadczających dyskryminacji oraz organizacji pozarządowych i działaczy praw człowieka narażonych na ataki fizycznej i werbalnej przemocy motywowanej nienawiścią; rozbudowywanie sieci prawników i prawniczek z całej Polski, którzy we współpracy z PTPA prowadzą <i>pro bono</i> sprawy dotyczące dyskryminacji, działania komunikacyjne.</p>	99 990 zł
<p>Stowarzyszenie Centrum na Wschodzie, Dziadkowice Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, działania na rzecz obrony praw kobiet, inicjatywy związane ze stuleciem praw wyborczych kobiet, wzmacnianie osób z niepełnosprawnościami i kobiet, zwłaszcza ze wsi i małych miast; prowadzenie centrum wolontariatu integracyjnego, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	79 500 zł
<p>Stowarzyszenie Dla Ziemi, Kamionka Udzielanie wsparcia uchodźczyńm narażonym na przemoc i dyskryminację, organizacja warsztatów dla uczniów oraz spotkań dla kobiet z udziałem uchodźczyń i migrantek; opracowanie i wdrożenie strategii komunikacji, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Grupa Stonewall, Poznań Prowadzenie Centrum Stonewall – miejsca spotkań i integracji osób LGBT i sojuszników, grupy wsparcia i pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne m.in. dla osób pokrzywdzonych przestępstwami motywowanymi homofobią, nowa strona internetowa i zakup sprzętu.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin Prowadzenie Punktu Wsparcia Antydyskryminacyjnego oferującego pomoc osobom doświadczającym przemocy i dyskryminacji, poradnictwo i interwencje kryzysowe dla migrantów; szkolenia i integracja zespołu, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, usprawnienie zarządzania.</p>	134 160 zł
<p>Stowarzyszenie im. Jana Karłowicza, Kielce Promowanie poszanowania dla osób i grup o odmiennej identyfikacji etnicznej, narodowej, religijnej i kulturowej, prowadzenie warsztatów antydyskryminacyjnych z uwzględnieniem historii lokalnej (pogrom kielecki) dla nauczycieli i uczniów; organizowanie pokazów filmów, wystaw, debat i spotkań wielokulturowych w nowo powstałej kawiarni, opracowanie i realizacja nowej strategii komunikacji.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa Prowadzenia poradnictwa prawnego i integracyjnego (m.in. informacje i porady prawne, sporządzanie opinii prawnych, listów urzędowych, interwencje w urzędach), wpieranie cudzoziemek i cudzoziemców w sprawach, w których narażeni są na dyskryminację (np. dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, pomocy socjalnej); poradnictwo, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, rozwój działalności odpłatnej, szkolenie zespołu.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Kobieta na PLUS, Ruciane-Nida Prowadzenie Mazurskiego Centrum Praw Kobiet – wsparcie psychologiczne, prawne, medyczne, tworzenie punktów konsultacyjnych w mniejszych miejscowościach, prowadzenie warsztatów WenDo, szkolenia dla członkiń i wolontariuszy/-ek do pełnienia funkcji osób pierwszego kontaktu dla korzystających z usług Centrum, działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Warszawa Działania na rzecz aktywizacji politycznej, społecznej i zawodowej kobiet: organizacja ogólnopolskich i regionalnych Kongresów Kobiet, wzmacnianie, sieciowanie i szkolenie lokalnych liderki, udział w obywatelskich inicjatywach ustawodawczych służących obronie praw kobiet; stworzenie nowej strategii finansowania działalności stowarzyszenia, działania na rzecz zwiększenia liczby członkiń oraz liczby darczyńców indywidualnych i biznesowych, remont biura.</p>	150 000 zł

<p>Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa Udzielanie pomocy osobom, które doznają dyskryminacji i przemocy ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową (telefon zaufania, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia), podnoszenie kwalifikacji osób udzielających pomocy, rozbudowa infrastruktury IT (wdrożenie systemu CRM), poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Manufaktura Inicjatyw Różnorodnych, Komprachcice Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć, inicjatywy związane ze stuleciem praw wyborczych kobiet, prowadzenie warsztatów WenDo, zorganizowanie Festiwalu Kręgi Kobiet, malowanie murali, usprawnienie zarządzania, podnoszenie kompetencji zespołu.</p>	50 000 zł
<p>Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Warszawa Działania na rzecz zwiększenia społecznego poparcia dla równości małżeńskiej poprzez budowanie społeczności i ruchu sojuszniczego, monitoring sytuacji prawnej związków jedнопłciowych, poradnictwo prawne, prowadzenie badań i kampanii społecznych, współkoordynacja prac „Koalicji na rzecz związków partnerskich i równości małżeńskiej”; usprawnienie zarządzania, działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, zakup sprzętu.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego Nomada, Wrocław Udzielanie porad oraz asystowanie cudzoziemkom i cudzoziemcom w rozwiązywaniu ich problemów (dokumentowanie pobytu, sprawy pracownicze, zdrowotne, rodzinne itp.), prowadzenie tzw. <i>community working</i> – nawiązywanie kontaktów i asystowanie osobom należącym do grup narażonych na przemoc motywowaną uprzedzeniami, wspieranie procesu edukacji dzieci migrantów z Rumunii; działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	150 000 zł
<p>Stowarzyszenie na rzecz Osób LGBT Tolerado, Gdańsk Prowadzenie cyklicznych warsztatów i spotkań grup rozwojowych (kobiecej, męskiej, młodzieżowej, osób transpłciowych, grupy Wiara i Tęcza) oraz inicjatywy lokalne, współpraca z samorządem służąca wdrożeniu modelu równego traktowania w Gdańsku; usprawnienie zarządzania, działania promocyjne i komunikacyjne, dostosowanie siedziby do potrzeb osób niepełnosprawnych, zakup sprzętu.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Queerowy Maj, Kraków Integracja i animacja społeczności LGBTQ w Krakowie, pomoc psychologiczna i prawna dla osób doświadczających dyskryminacji, działania rzecznicze zmierzające do prowadzenia przez samorząd lokalny polityk służących przeciwdziałaniu dyskryminacji osób LGBTQ, opracowanie strategii promocyjnej oraz pozyskiwanie środków od darczyńców indywidualnych i korporacyjnych, wynajęcie lokalu.</p>	75 000 zł
<p>Stowarzyszenie Refugees Szczecin, Szczecin Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców, działania na rzecz integracji i wsparcia migrantów przebywających w Szczecinie oraz w ośrodku dla cudzoziemców w Grupie: działania edukacyjne i kulturalne skierowane do mieszkańców Szczecina, wspieranie cudzoziemców w kontaktach z urzędami, pomoc rzeczowa, wynajęcie i wyposażenie lokalu.</p>	60 000 zł
<p>Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej (TEA), Warszawa Koordynacja działań rzeczniczych i edukacyjnych podejmowanych przez TEA oraz prac Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej, działania adresowane do nauczycieli zajmujących się edukacją antydyskryminacyjną; usprawnienie zarządzania, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	100 000 zł
<p>ZUSTRICZ, Kraków Monitorowanie przejawów dyskryminacji i mowy nienawiści wobec społeczności ukraińskiej w Krakowie; udzielanie wsparcia psychologicznego, adaptacyjnego i prawnego, poszukiwanie źródeł finansowania, zakup sprzętu.</p>	88 400 zł
<p>Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa Monitorowanie i dokumentowanie przejawów dyskryminacji oraz mowy nienawiści wobec mniejszości ukraińskiej i imigrantów z Ukrainy, interwencje prawne.</p>	100 000 zł

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Kraków 50 000 zł

Przeciwdziałanie dyskryminacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców: budowanie koalicji organizacji mniejszościowych i współprowadzenie platformy służącej zgłaszaniu przestępstw motywowanych nienawiścią, monitorowanie Internetu pod kątem treści antysemitkich, monitorowanie wypowiedzi polityków dotyczących mniejszości w mediach społecznościowych; opracowanie strategii komunikacji stowarzyszenia, zakup sprzętu i oprogramowania.

Kontrola obywatelska

Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych, Warszawa 10 000 zł

Przygotowania do uruchomienia obywatelskiego monitoringu rozpraw sądowych z udziałem biegłych, prowadzonego przez akademickie koła naukowe specjalizujące się w naukach sądowych (monitoring nie został uruchomiony).

Fundacja EkoRozwoju, Wrocław 138 000 zł

Monitorowanie gospodarki zadrzewieniami: zbieranie zgłoszeń o nieprawidłowościach, interwencje, utworzenie sieci strażników monitorujących nielegalne i nieuzasadnione wycinki drzew; działania informacyjne, publikacja mapy interwencji, przygotowanie raportu zawierającego opisy interwencji i poradnik dla aktywistów.

Fundacja Greenmind, Warszawa 100 000 zł

Wzmocnienie Koalicji Ratujmy Rzeki w zakresie komunikacji i pozyskiwania źródeł finansowania, monitoring decyzji mających wpływ na środowisko podejmowanych przez władze publiczne, współpraca z lokalnymi społecznościami w rejonach narażonych przez przedsięwzięcia hydrotechniczne.

Fundacja Instytut Spraw Obywatelskich, Łódź 100 000 zł

Działania strażnicze i rzecznicze dotyczące m.in. zmian w konstytucji, bezpiecznej żywności, praw pracowniczych, obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej, poprawy sytuacji osób pracujących w domach, w tym opiekunów osób zależnych; przygotowanie i wdrożenie programu regularnych darczyńców, rozbudowa służącej tym celom infrastruktury IT.

Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, Kraków 96 620 zł

Obywatelska kontrola polskich firm pod kątem transparentności łańcucha dostaw i godnych płac w przemyśle odzieżowym i obuwniczym oraz prawa do informacji o obecności w artykułach codziennego użytku niebezpiecznych substancji chemicznych; opracowanie i wdrażanie nowej strategii zdobywania środków i pozyskiwania regularnych darczyńców, rozbudowa służącej tym celom infrastruktury IT.

Fundacja Lepsze Niepołomice, Niepołomice 50 000 zł

Monitorowanie i analiza działalności samorządu terytorialnego w Niepołomicach: działalności Rady Miejskiej, wykorzystania funduszu korkowego, rekrutacji na stanowiska urzędnicze, sposobu przeprowadzenia budżetu obywatelskiego, publikacji rejestru umów i dostępności informacji publicznej dla mieszkańców; przeprowadzenie wywiadów z kandydatami na burmistrza oraz rzecznikami komitetów wyborczych, prowadzenie serwisu Niepołomice.MamPrawoWiedziec.pl.

Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów, Lubartów 100 000 zł

Informowanie o działalności radnych oraz kandydatów w wyborach samorządowych (2018 r.), monitorowanie obietnic wyborczych, prowadzenie lokalnego serwisu MamPrawoWiedziec.pl oraz strony www Miasto Obywatelskie Lubartów, wydawanie biuletynu, spotkania informacyjne dla mieszkańców nt. działań strażniczych.

Fundacja Ośrodek Kontroli Obywatelskiej OKO, Warszawa 300 000 zł

Prowadzenie portalu OKO-Press, zajmującego się różnymi aspektami polskiego życia publicznego, oraz Archiwum Osiatyńskiego, które dokumentuje, analizuje i objaśnia zmiany prawne w Polsce.

<p>Fundacja Panoptykon, Warszawa Monitorowanie przestrzegania praw i wolności obywatelskich w kontekście wyzwań związanych z nadzorem, ochroną prywatności i bezpieczeństwa w życiu codziennym i w sieci, prowadzenie spraw precedensowych, analiza funkcjonowania prawa w praktyce; poszukiwanie nowych metod pozyskiwania środków, działania komunikacyjne, wdrożenie procedur bezpieczeństwa.</p>	150 000 zł
<p>Fundacja Peryskop, Warszawa Prowadzenie serwisu koduj24.pl publikującego teksty informacyjne, publicystyczne, felietony i wywiady dotyczące bieżącego życia politycznego.</p>	190 000 zł
<p>Grupa Działamy Stowarzyszenie Zwykłe, Żory Monitorowanie działalności Urzędu Miasta, Rady Miasta Żory oraz spółek komunalnych; udostępnianie informacji m.in. na temat zadłużenia miasta, rejestru zawieranych umów, przetargów, stanu środowiska naturalnego; porady prawne i interwencje w sprawach dotyczących grup mieszkańców; kampania społeczna na rzecz prowadzenia konsultacji społecznych przez lokalne władze, wynajęcie lokalu, zakup sprzętu.</p>	50 000 zł
<p>Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa Monitorowanie działalności legislacyjnej rządu i parlamentu w obszarze wymiaru sprawiedliwości pod kątem ochrony praw i wolności obywatelskich oraz przestrzegania zasad demokratycznego państwa prawa, edukacja o prawach człowieka, porady prawne i litygacja strategiczna; stworzenie i prowadzenie Klubu Helsińskiego, mobilizującego i organizującego społeczne poparcie dla idei praw człowieka i działalności Fundacji, działania informacyjne.</p>	150 000 zł
<p>Instytut Prawa i Społeczeństwa, Warszawa Monitorowanie zmian ustrojowych dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i państwa prawa, obserwacja powoływania i wyborów na ważne funkcje publiczne związane z ochroną praw człowieka i wolności obywatelskich (Trybunał Konstytucyjny, RPO, GIODO, KRS), animowanie i wspieranie współpracy sędziów z organizacjami pozarządowymi i obywatelami; seminaria eksperckie, analizy, inkubator pomysłów studentów prawa.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Amnesty International, Warszawa Monitorowanie przestrzegania praw człowieka w Polsce oraz zmian legislacyjnych mających wpływ na ich ochronę, przeciwdziałanie dyskryminacji i przestępstwom z nienawiści, ograniczaniu swobód obywatelskich i wolności słowa, działania rzecznicze, edukacyjne i interwencyjne w przypadku naruszeń tych praw; stworzenie systemu wsparcia dla lokalnych aktywistów AI i współpracujących z nimi grup nieformalnych i organizacji: szkolenia, spotkania sieciujące, materiały informacyjne.</p>	150 000 zł
<p>Stowarzyszenie Demagog, Kraków Weryfikacja obietnic wyborczych i publicznych wypowiedzi polityków metodą <i>fact-checkingu</i> i prowadzenie portalu demagog.org.pl, monitorowanie zmian w prawie dotyczącym dostępu do informacji publicznej i walki z fałszywymi informacjami w Internecie, Akademia Fact-Checkingu dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych, działania promocyjne, poszukiwanie nowych źródeł finansowania.</p>	141 400 zł
<p>Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy, Warszawa Prowadzenie Koalicji Obrony Sprawiedliwości, monitorującej sytuację sędziów i innych przedstawicieli zawodów prawniczych oraz udzielającej wsparcia sędziom, adwokatom, radcom i prokuratorom, przeciwko którym wszczynane są postępowania dyscyplinarne lub stosowane są inne formy nacisku, zmierzające do naruszenia zasady niezawisłości sądów i niezależności adwokatów.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Ośrodek Działań Ekologicznych Źródła, Łódź Działania strażnicze dotyczące łowiectwa: monitorowanie sejmików wojewódzkich podejmujących uchwały wyznaczające obwody łowieckie, uzyskiwanie i rozpowszechnianie informacji publicznej na temat polowań zbiorowych, poradnictwo i pomoc prawna dla osób chcących wyłączyć swoje prywatne działki z obwodów łowieckich, prowadzenie precedensowych spraw sądowych, prowadzenie i rozbudowa strony zakazpolowania.pl.</p>	79 200 zł

<p>Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Bystra</p> <p>Monitoring procesów planistycznych i decyzyjnych dotyczących przedsięwzięć mogących oddziaływać na obszary cenne przyrodniczo (m.in. Puszcza Białowieska, ekosystemy górskie), działania interwencyjne i edukacyjne; promocja miesięcznika Dzikie Życie (poświęconego ochronie przyrody w Polsce) służąca budowie stabilnych źródeł jego finansowania.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Sieć Obywatelska – Watchdog Polska, Warszawa</p> <p>Monitoring instytucji publicznych (m.in. przejrzystości spółek komunalnych i państwowych, finansowania mediów lokalnych przez samorządy), śledzenie zmian w ustawie o dostępie do informacji publicznej, prowadzenie działań rzeczniczych i interwencyjnych, promowanie prawa do informacji, wsparcie merytoryczne lokalnych inicjatyw strażniczych; poszukiwanie nowych środków na działalność statutową, budowy bazy zwolenników i darczyńców, rozszerzenie współpracy międzynarodowej z organizacjami strażniczymi.</p>	149 800 zł
<p>Towarzystwo na rzecz Ziemi, Oświęcim</p> <p>Monitoring procesów projektowania, budowy i eksploatacji spalarni odpadów pod kątem oddziaływania na środowisko i zgodności ich funkcjonowania z regulacjami unijnymi; skontrolowanie 6 spalarni wybudowanych w ostatnich latach ze środków unijnych (Kraków, Białystok, Bydgoszcz, Szczecin, Poznań, Konin) oraz 2 budowanych obecnie (Rzeszów i Zabrze), badanie poprawności dokumentacji środowiskowej nowotworzonych spalarni, wsparcie prawne dla lokalnych sygnalistów z miejscowości, w których znajdują się lub projektowane są spalarnie.</p>	96 000 zł
Inne	
<p>Fundacja Panoptykon, Warszawa</p> <p>Program szkoleń na temat bezpieczeństwa w sieci i w przestrzeni fizycznej dla organizacji i działaczy pozarządowych (II edycja).</p>	100 000 zł
<p>ATD Czwarty Świat, Warszawa</p> <p>Zakup sprzętów służących zwiększeniu bezpieczeństwa działań prowadzonych przez organizację (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	4 265 zł
<p>Fundacja Pozytywnych Zmian, Bielsko-Biała</p> <p>Wykonanie nowej strony internetowej dla zwiększenia bezpieczeństwa cyfrowego organizacji (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	6 200 zł
<p>Lubuskie Stowarzyszenie na rzecz Kobiet Baba, Zielona Góra</p> <p>Specjalistyczne wsparcie informatyczne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa cyfrowego organizacji (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	6 000 zł
<p>Stowarzyszenie Dla Ziemi, Kamionka</p> <p>Zakup sprzętów dla zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowego i fizycznego organizacji (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	10 000 zł
<p>Stowarzyszenie na rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji Nasz Bocian, Warszawa</p> <p>Zakup komputerów i oprogramowania dla zapewnienia bezpieczeństwa cyfrowego organizacji (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	9 000 zł
<p>Stowarzyszenie Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne, Warszawa</p> <p>Opracowanie procedur bezpieczeństwa danych, szkolenia dla współpracowników w tym zakresie, zakup sprzętów przyczyniających się do zwiększenia bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego w organizacji (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	9 800 zł

<p>Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej (TEA), Warszawa Utworzenie nowej strony internetowej i szkolenia służące zwiększeniu bezpieczeństwa działań prowadzonych przez organizację (dotacja przyznana w ramach mini-konkursu dla organizacji uczestniczących w szkoleniach prowadzonych przez Fundację Panoptykon).</p>	10 000 zł
<p>Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa Badanie „Kondycja organizacji pozarządowych 2018”.</p>	100 000 zł
<p>Kampania edukacyjno-informacyjna na rzecz budowania pozytywnego wizerunku organizacji pozarządowych w Polsce.</p>	100 000 zł
<p>Zbadanie dystrybucji funduszy publicznych adresowanych do organizacji pozarządowych.</p>	15 000 zł
<p>Fundacja Szkoła Liderów, Warszawa Spotkania z profesorem Zbigniewem Pełczyńskim, założycielem Szkoły Liderów, z okazji polskiego wydania jego biografii.</p>	7 700 zł
<p>Południowo-Wschodni Instytut Naukowy, Przemyśl Wsparcie działalności statutowej Instytutu dotyczącej dokumentacji wielokulturowości miejscowości przygranicznych w Polsce i na Ukrainie oraz edukacji nt. mniejszości ukraińskiej w Polsce.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Gazet Lokalnych, Warszawa Organizacja konkursu SGL Local Press adresowanego do mediów lokalnych oraz ufundowanie nagrody w kategorii dziennikarstwo śledcze i interwencyjne.</p>	50 000 zł
<p>Stowarzyszenie Miasto Jest Nasze, Warszawa Konferencja Fearless Cities CEE – spotkanie aktywistów miejskich z Polski i z Europy Środkowo-Wschodniej, służące wymianie wiedzy i doświadczeń oraz sieciowaniu inicjatyw o zbliżonej tematyce.</p>	50 000 zł

Masz Głos, Masz Wybór

Celem programu jest zainteresowanie obywateli sprawami ich lokalnych społeczności i zachęcenie do uczestnictwa w życiu publicznym, w tym do świadomego i odpowiedzialnego udziału w wyborach. Organizujemy ogólnopolskie akcje i kampanie społeczne. Współpracujemy z lokalnymi organizacjami, pomagając im w prowadzeniu działań służących animowaniu partycypacji obywatelskiej, budowaniu dialogu mieszkańców z ich przedstawicielami w samorządzie lokalnym i integracji lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gminy. Prowadzimy działania na rzecz zwiększenia frekwencji wyborczej i poprawy jakości wyborów.

Akcja Masz Głos

Od 2006 roku prowadzimy akcję, której celem jest inicjowanie i wzmacnianie współpracy mieszkańców i władz samorządowych przy rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz zaszczepienie poczucia współodpowiedzialności – zarówno u władz, jak i u mieszkańców – za decyzje podejmowane w dniu wyborów. Do udziału w akcji zapraszamy organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz biblioteki, szkoły i inne instytucje z całej Polski, które zarejestrują się na stronie www.maszglos.pl i zobowiążą się do podjęcia działań służących animowaniu partycypacji obywatelskiej, budowaniu dialogu mieszkańców z ich przedstawicielami w samorządzie lokalnym i integracji lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gmin. Uczestnikom oferujemy wsparcie merytoryczne (m.in. cykl spotkań szkoleniowych, doradztwo i porady ekspertów, materiały instruktażowe i promocyjne, forum wymiany informacji oraz doświadczeń na stronie internetowej). Uczestnicy, którzy najskuteczniej włączą do współpracy władze samorządowe i mieszkańców, nominowani są do nagrody Super Samorząd.

W pierwszej połowie 2018 roku kontynuowaliśmy edycję akcji Masz Głos rozpoczętą we wrześniu 2017. Uczestniczyły w niej **343 organizacje** pozarządowe i grupy nieformalne oraz lokalne media, domy kultury, biblioteki i inne instytucje z **221 gmin**. Uczestnicy akcji prowadzili wybrane przez siebie zadania, które pomóc miały mieszkańcom we włączaniu się w decydowanie o sprawach ich społeczności: poprawa kontaktu radnych z mieszkańcami, wprowadzenie mechanizmu inicjatywy lokalnej, wspólne zagospodarowywanie przestrzeni publicznej, ulepszanie – zgodnie z potrzebami mieszkańców – programu instytucji publicznych, wprowadzenie i rozwijanie budżetu obywatelskiego w gminie.

Akcja prowadzona była we współpracy ze Stowarzyszeniem Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic, Fundacją Aktywności Lokalnej z Poznania, Stowarzyszeniem Homo Faber z Lublina oraz Stowarzyszeniem Polites ze Szczecina, które udzielały wsparcia merytorycznego przy realizacji poszczególnych zadań, podpowiadając uczestnikom jak angażować mieszkańców i zachęcać do współpracy samorządowców.

Uczestnikom akcji pomagaliśmy w nawiązywaniu kontaktów z mediami oraz w promocji ich działań. Doradzaliśmy w kwestiach dotyczących kompetencji samorządu i regulacji prawnych. Zorganizowaliśmy

6 warsztatów regionalnych o tym, jak prowadzić lokalne działania, 2 szkolenia ogólnopolskie, przeprowadziliśmy 106 wizyt lokalnych w 51 miejscowościach. Uczestnicy mogli też ubiegać się o mikrogranty na zakup artykułów i usług niezbędnych do prowadzenia zaplanowanych działań.

25 maja w Zamku Królewskim w Warszawie zorganizowaliśmy uroczystą **Galę Konkursu Super Samorząd 2018**. Za najskuteczniejsze zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej nagrodzeni zostali: Stowarzyszenie Przyjaciół Doliny Białej Łądeckiej „Kruszynka” oraz władze gminy Stronie Śląskie (województwo dolnośląskie), Fundacja TRYBIK oraz władze gminy Obrowo i władze gminy Lubicz (województwo kujawsko-pomorskie), nieformalna grupa PRO Świebodzin oraz władze gminy Świebodzin (województwo lubuskie), Fundacja Prawnikon oraz władze Rzeszowa (województwo podkarpackie), Stowarzyszenie Głos Kociewia oraz władze Starogardu Gdańskiego i władze powiatu starogardzkiego (województwo pomorskie), Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Trygort oraz władze gminy Węgorzewo (województwo warmińsko-mazurskie), Stowarzyszenie Wędkarskie Jeziora Linowskiego, Stowarzyszenie Przystanek Łęgajny oraz władze gminy Barczewo (województwo warmińsko-mazurskie).

21 sierpnia 2018 rozpoczęliśmy nabór uczestników do kolejnej edycji akcji, zaplanowanej na wrzesień 2018 – czerwiec 2019. Dla zainteresowanych zorganizowaliśmy 18 szkoleń wojewódzkich, w których udział wzięło 217 osób. Do akcji przystąpiło **309 grup** i organizacji z **191 gmin**. W tej edycji, jak w poprzednich latach, uczestnicy prowadzą działania na rzecz poprawy jakości życia i demokracji w swojej gminie: ulepszają ofertę lokalnych instytucji, dbają o przyrodę i zabytki, otwierają samorząd na kontakty z mieszkańcami, wspólnie pracują nad zagospodarowaniem przestrzeni, wprowadzają budżet obywatelski i inicjatywę lokalną, wpływają na zmianę prawa lokalnego. Dodatkowo, w związku z poważnymi problemami z lokalnym transportem publicznym zaproponowaliśmy uczestnikom działania wokół spraw związanych z transportem i komunikacją. Na czas przed wyborami samorządowymi stworzyliśmy także scenariusze działań pod hasłem **Przygotuj gminę na wybory**, w których zachęcaliśmy uczestników do organizowania lokalnych akcji profekwencyjnych, debat z kandydatami oraz sprawdzania, czy ich miejsce zamieszkania jest właściwie przygotowane do wyborów.

Dla uczestników akcji organizowaliśmy tematyczne webinaria (dostępne także dla osób spoza akcji, zainteresowanych omawianymi przez ekspertów zagadnieniami). Podczas 9 spotkań eksperci wyjaśniali: jak zdobywać pieniądze na lokalne działania (Agata Chaber z Kampanii Przeciw Homofobii), jak wpływać na system transportowy w gminie (Krzysztof Rytel, specjalista ds. systemów transportowych z Centrum Zrównoważonego Rozwoju), jakie są zmiany w prawie wyborczym i jakie nowe narzędzia dla radnych i mieszkańców wprowadzają zmiany w ustawach samorządowych (dr hab. Dawid Sześciło, ekspert z Zespołu ds. wyborów i samorządu Fundacji Batorego). Eksperti z Zespołu ds. wyborów i samorządu Fundacji Batorego: dr hab. Dawid Sześciło, dr Adam Gendźwiłł i dr hab. Bartłomiej Michalak objaśniali zawłości prawa wyborczego i reguły gry wyborczej. Tłumaczyli, jak skutecznie kandydować w wyborach, a także jakie są prawa i obowiązki obserwatora społecznego wyborów i co powinien on wiedzieć o pracy obwodowej komisji wyborczej. Zasady działania komitetu wyborczego objaśniał dr Tomasz Gąsior, ekspert ds. finansowania kampanii wyborczych.

W realizacji działań uczestników z poszczególnych regionów wsparcia merytorycznego udzielali partnerzy: Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic (organizacje z województw: dolnośląskie, opolskie, śląskie), Stowarzyszenie Homo Faber z Lublina (organizacje z województw: lubelskie, małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie), Fundacja Aktywności Lokalnej z Poznania (organizacje z województw: kujawsko-pomorskie, łódzkie, wielkopolskie), Stowarzyszenie POLITES ze Szczecina (organizacje z województw: lubuskie, pomorskie i zachodniopomorskie). Grupami działającymi w województwach mazowieckim, podlaskim i warmińsko-mazurskim opiekują się koordynatorzy z Fundacji Batorego.

Uczestnikom akcji przekazaliśmy w obu edycjach 60 mikrograntów na prowadzone przez nich działania na **łącną kwotę** 29 117,52 zł (w tym: 36 mikrograntów o łącznej wartości 17 117,52 zł w ramach edycji 2017/2018 oraz 24 granty o łącznej wartości 12 000 zł w ramach edycji 2018/2019).

Kampania profrekwencyjna przed wyborami samorządowymi

Przed wyborami samorządowymi 21 października 2018 roku w koalicji z innymi organizacjami społecznymi prowadziliśmy kampanię profrekwencyjną **Twój głos ma moc. Użyj jej!**. Zachęcaliśmy w niej obywateli i obywatelki do udziału w głosowaniu, pokazując jak wiele spraw w ich życiu codziennym zależy od decyzji władz samorządowych. W skład koalicji weszły organizacje społeczne działające na rzecz zwiększenia aktywności obywatelskiej na poziomie lokalnym i współpracy władz samorządowych z mieszkańcami: Fundacja Aktywności Lokalnej, Fundacja Projekt:Polska, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Ogólnopolska Sieć Organizacji Pozarządowych SPLOT, Stowarzyszenie Centrum Aktywności Lokalnej, Stowarzyszenie Homo Faber oraz Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej SAR.

Na kampanię składały się: strona internetowa www.twojglosmamoc.pl z materiałami kampanii w wersjach do ściągnięcia, spoty emitowane w kanałach stacji TVN, TVP oraz w sieciach kin, spot radiowy emitowany w ogólnopolskich rozgłośniach, animacje w środkach komunikacji miejskiej, banery internetowe, plakaty, ulotki, przypinki. Materiały drukowane w ilości 91 000 ulotek, 16 500 plakatów zostały rozdystrybuowane do działaczy w ponad 150 miejscowościach w Polsce. Na stronie kampanii zamieszczaliśmy instrukcje dla wyborców, wyjaśniające gdzie i jak głosować, poradniki i materiały informacyjne dla osób kandydujących oraz ekspertyzy i wyjaśnienia dotyczące różnych aspektów organizacji i przeprowadzania wyborów. Na profilu akcji na Facebooku, prowadzone były quizy i zabawy edukacyjne, pokazujące obszary naszego życia, o których decydują władze samorządowe. Spoty telewizyjne obejrzało 19,5 miliona osób, kampania w mediach społecznościowych dotarła do ponad 1,25 miliona internautów.

Frekwencja w wyborach samorządowych wyniosła 54,96%, 7,56 pp więcej niż w 2014 roku.

Obserwacja wyborów samorządowych

Korzystając z wprowadzonego w czerwcu do Kodeksu wyborczego przepisu o możliwości prowadzenia monitoringu przebiegu wyborów przez obserwatorów społecznych, w koalicji z organizacjami pozarządowymi: Akcja Demokracja, Komitet Obrony Demokracji, Sieć Obywatelska Watchdog Polska, Kampania Przeciwko Homofobii zorganizowaliśmy ogólnopolską obywatelską obserwację przebiegu wyborów samorządowych. Celem obserwacji było stwierdzenie, czy wybory w skali kraju były przeprowadzone w sposób uczciwy i zgodny z prawem, czy i jakie wystąpiły nieprawidłowości i niedociągnięcia i jaka była ich skala oraz co należy zmienić, żeby się nie powtórzyły. Była to pierwsza tak duża obywatelska obserwacja wyborów od 1989 roku.

Obserwacja prowadzona była w oparciu o metodologię opracowaną przez eksperta Fundacji, dr hab. Jacka Hamana, socjologa, kierownika Zakładu Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Wzięło w niej udział ponad 600 obserwatorów-wolontariuszy, wydelegowanych przez uczestniczące w akcji organizacje. Społeczni obserwatorzy monitorowali przygotowanie i przebieg głosowania w 233 losowo wybranych lokalach wyborczych w całej Polsce. Obserwacja prowadzona była w sposób ciągły, od otwarcia lokali po wywieszenie wyników. Na podstawie szczegółowych danych zebranych przez obserwatorów i wprowadzonych do wystandaryzowanego formularza obserwacyjnego, przygotowany został **Raport z obserwacji**. W raporcie autorstwa dr. hab. Jacka

Hamana wskazano, że w obserwowanych komisjach nie odnotowano przypadków fałszerstw i nieuczciwości. Zauważono jednak szereg uchybień wynikających z niedopełnienia procedur przez komisje wyborcze, złych warunków lokalowych niepozwalających na dochowanie zasady tajności głosowania, słabego wyszkolenia komisji, bałaganu związanego z wprowadzeniem dwóch komisji wyborczych (do głosowania i do liczenia głosów), niejasnościami dotyczącymi oceny ważności głosu czy archiwizacji kart do głosowania. W raporcie wskazano szereg propozycji zmian, m.in.: powrót do jednej komisji odpowiedzialnej za głosowanie oraz ustalanie wyników, zwiększenie wsparcia organizacyjnego oraz szkoleniowego dla członków komisji obwodowych czy też powrót do starej definicji „krzyżyka” tj. dwóch przecinających się linii. Rekomendacje te przekazano członkom Państwowej Komisji Wyborczej.

Pierwsze wnioski z akcji obserwacyjnej koalicja zaprezentowała 24 października 2018 na spotkaniu **Wybory 2018 – co już wiemy?** W spotkaniu udział wzięły przedstawicielki organizacji uczestniczących w akcji obserwacyjnej: Małgorzata Lech-Krawczyk (Komitet Obrony Demokracji), Katarzyna Batko-Tołuć (Watchdog Polska), Magdalena Świder (Kampania Przeciw Homofobii) oraz eksperci Fundacji Batorego ds. wyborów: dr hab. Jacek Haman, autor metodologii (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski), dr Anna Materska-Sosnowska, członkini Zarządu Fundacji (Instytut Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski), dr hab. Jarosław Flis (Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Bartłomiej Michalak (Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika) oraz dr hab. prof. Radosław Markowski (Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych, Uniwersytet SWPS).

Prezentacja wyników obserwacji połączona z dyskusją nad wnioskami i rekomendacjami zawartymi w raporcie z monitoringu odbyła się 10 grudnia. Uczestniczyli w niej, obok autora raportu dr. hab. Jacka Hamana, przedstawiciele organizatorów akcji: Małgorzata Lech-Krawczyk z Komitetu Obrony Demokracji i Mikołaj Czeźnik, członek Zarządu Fundacji Batorego (Uniwersytet SWPS) oraz przedstawiciele Krajowego Biura Wyborczego, m.in. szefowa KBW Magdalena Pietrzak.

Instrukcje i poradniki:

Na potrzeby kampanii profekwencyjnej przed wyborami samorządowymi oraz społecznej obserwacji wyborów przygotowaliśmy zestaw poradników i instrukcji dla wyborców, kandydatów i obserwatorów:

Poradnik kandydatki i kandydata w wyborach samorządowych 2018, Piotr Jakubowski

Poradnik dla członków komisji wyborczych i mężów zaufania

Jak zostać członkiem komisji wyborczej?

Poradnik dla obserwatorów społecznych, Wybory samorządowe 2018, Karol Bijoś

Udział obywateli w monitorowaniu wyborów: mężowie zaufania oraz społeczni i międzynarodowi obserwatorzy

Społeczny monitoring wyborów i kampanii wyborczej. Przykłady działań z wybranych państw, Bartosz Wilk

Kampania Jesteśmy różni. Jesteśmy Polską!

W grudniu, wraz z inicjatywą Kultura Niepodległa uruchomiliśmy kampanię **Jesteśmy różni. Jesteśmy Polską!** na zakończenie jubileuszowego roku 100. rocznicy niepodległości Polski. Celem kampanii jest pokazanie, że różnice opinii, tradycji i poglądów między Polakami i Polkami nie muszą prowadzić do walki plemiennej i podziałów na dwa wrogie obozy.

Głównym elementem kampanii jest strona <https://jakajestpolska.pl>, na której można było rozwiązać quiz on-line zawierający **100 pytań na stulecie Polski** dotyczących historii i teraźniejszości, w tym zarówno spraw ważnych, jak i z codziennego życia. Internauci mogli porównać swoje odpowiedzi z wynikami badania sondażowego przeprowadzonego w panelu Ariadna na ogólnopolskiej próbie

respondentów. Do odwiedzenia strony internetowej zachęcały spoty radiowe i telewizyjne emitowane w grudniu w stacjach telewizyjnych, rozgłośniach radiowych, mediach internetowych. Kampania będzie kontynuowana w 2019 roku.

W 2018 roku program był finansowany ze środków Fundacji.

Akcja Masz Głos (w tym mikrogranty dla uczestników akcji)	628 693,23 zł
Kampania profrekwencyjna	156 110,70 zł
Kampania <i>Jesteśmy różni. Jesteśmy Polską!</i>	138 230,37 zł
Obserwacja wyborów	82 962,71 zł
Koszty realizacji programu	246 756,78 zł
Razem koszty programu	1 264 955,40 zł

Mikrogranty w akcji Masz Głos

Wyłacone przez Fundację Aktywności Lokalnej w obu edycjach akcji:

Fundacja TRYBIK, Lubicz Dolny, gm. Lubicz
 Fundacja Nowoczesna Gmina, Suchy Las
 Fundacja Aktywne Centrum Edukacji, Radomsko
 Grupa nieformalna KOD Łódzkie, Łódź
 Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Wieś i My, Bełchatów
 Fundacja Dąbie Naszych Marzeń, Dąbie
 Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi, Poznań
 Grupa nieformalna Młodzież z Murowanej Gośliny, Murowana Goślina
 Grupa nieformalna Młodzież z Puszczykowa, Puszczykowo
 Fundacja Akceptacja, Poznań
 Stowarzyszenie Przyjaciele Św. Mikołaja, Koło
 Komitet Społeczny Obywatele Szamotuł, Szamotuły
 Grupa nieformalna „Moje, Twoje, Nasze”, Czerwonak

Wyłacone przez Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides:

Piekarska Grupa Inicjatyw, Piekary Śląskie
 Grupa Nieformalna Społeczny Lubliniec, Lubliniec
 Bytomska Rada Seniorów, Bytom
 Chorzowska Rada Seniorów, Chorzów
 Mysłowicka Rada Seniorów, Mysłowice
 Towarzystwo Przyjaciół Doliny Białej Łądeckiej Kruszynka, Stary Gieraltów, gm. Stronie Śląskie
 Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego Kobietom Mammograf, Kluczbork
 Stowarzyszenie Future Technologies, Jastrzębie-Zdrój
 Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Piekarach Śląskich, Piekary Śląskie
 Zespół Aktywności Społecznej, Jelenia Góra
 Nasze Osiedle Ścigały, Katowice
 Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych Ziemi Żywieckiej, Żywiec
 Fundacja Tu i Teraz, Kunice
 Sosnowieckie Stowarzyszenie Aktywny Senior, Sosnowiec
 Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policjnych, Sosnowiec
 Złotoryja dla Demokracji, Złotoryja
 Mysłowicki Alarm Smogowy, Mysłowice
 Inicjatywa Mieszkańców Osiedla Kokociniec, Katowice

Wyłacone przez Stowarzyszenie Homo Faber:

Stowarzyszenie Spółdzielców i Wspólnot Mieszkaniowych w Starachowicach, Starachowice
Grupa nieformalna Projekt Moc, Olkusz
Fundacja Centrum Poradnictwa Prawnego Prawnikon, Rzeszów
Grupa nieformalna Bohaterów Września i Piastów, Kraków
Grupa nieformalna Razem dla Zalesia, Zalesie Golczowskie, gm. Klucze
Fundacja Regionalia Lubelszczyzny, Lublin

Wyłacone przez Stowarzyszenie Polites:

Postomińskie Stowarzyszenie Razem Lepiej, Pieńkowo, gm. Postomino
Stowarzyszenie „Uwierzyć w siebie”, Morzyca, gm. Dolice
Stowarzyszenie „Nasze Kurcewo”, Kurcewo, gm. Stargard
Stowarzyszenie rozwoju „Inspiracje”, Słupsk
Fundacja „Strefa Melomana”, Szczecin
Akademia Kobiet Wiejskich Gminy Darłowo, Cisowo, gm. Darłowo
Stowarzyszenie Obywatele Kreatywni, Malbork
Pracownia Pozarządowa, Koszalin
Stowarzyszenie WitaLis, Lisewo Malborskie, gm. Lichnowy

Wyłacone przez Fundację im. Stefana Batorego:

Stowarzyszenie Przystanek Łęgajny, Łęgajny, gm. Barczewo
Nasielskie Towarzystwo Kultury, Nasielsk
Stowarzyszenie Przyjaciół Niewodnicy, Niewodnica Kościelna, gm. Turośń Kościelna
Gminny Ośrodek Kultury w Stawigudzie, Stawiguda
Grupa nieformalna Wspólnie dla Piastowa, Piastów
Grupa nieformalna Grupa Wsparcia Puzzle, Piastów
Stowarzyszenie Origo, Sejny
Wspólne Wójtowo, Wójtowo, gm. Barczewo
Regionalny Oddział TWK Jesteśmy Razem, Księżyno, gm. Juchnowiec Kościelny
Fundacja Mładiinfo Poland (M!Poland), Pęcłin, gm. Wiązowna
Fundacja Rodzic w Mieście, Warszawa
Stowarzyszenie Projekt Radomir, Obierwia, gm. Lelis
Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Trygort, Trygort, gm. Węgorzewo

Celem uruchomionego w 2018 roku nowego programu eksperckiego jest poszukiwanie odpowiedzi na współczesne wyzwania w sferze społecznej i politycznej, w tym w stosunkach międzynarodowych, wspieranie podmiotowości i sprawczości obywateli, promowanie kultury dialogu między różnymi środowiskami ideowymi i politycznymi i proponowanie praktycznych rozwiązań dla budowania Polski demokratycznej, obywatelskiej, praworządnej i zakorzenionej w Europie. Forum łączy dotychczasowe działania eksperckie i rzecznicze rozwijane w ramach prowadzonych przez nas wcześniej programów: Odpowiedzialne Państwo, Masz Głos, Masz Wybór, Otwarta Europa i Debaty Fundacji Batorego.

Działalność forumIdei zorganizowana jest wokół czterech obszarów istotnych dla organizacji i dobrego funkcjonowania współczesnego państwa: 1) system polityczny, procesy demokratyczne, demokracja lokalna [forumIdei/Demokracja]; 2) praworządność, przejrzystość i odpowiedzialność władz, dobre rządzenie [forumIdei/Państwo prawa]; 3) sprawiedliwość społeczna, budowanie wspólnoty, społeczeństwo obywatelskie [forumIdei/Obywatele]; 4) polityka zagraniczna, bezpieczeństwo i pozycja Polski w Europie [forumIdei/Europa].

W 2018 roku, w związku z rozwojem sytuacji w Polsce i w jej międzynarodowym otoczeniu, nasze działania koncentrowały się na: obronie praworządności i przeciwdziałaniu niszczeniu instytucji demokratycznego państwa prawa, przygotowywaniu propozycji służących zwiększeniu przejrzystości i reprezentatywności procesu wyborczego, wzmacnianiu roli i kompetencji władz samorządowych, tworzeniu założeń holistycznej polityki społecznej odpowiadającej na współczesne wyzwania oraz promowaniu proeuropejskiej polityki polskiej, otwartej na wspieranie demokratycznych i europejskich aspiracji naszych wschodnich sąsiadów.

forumIdei/Demokracja

W ramach tego działu zajmujemy się poprawą jakości funkcjonowania instytucji, które mają decydujący wpływ na stopień angażowania się obywateli w życie publiczne. Analizujemy sposób i organizację wyborów, funkcjonowanie samorządów terytorialnych oraz partii i ruchów politycznych. Zabiegamy o wprowadzenie do prawa ułatwień dla wyborców, poprawę reprezentatywności systemu wyborczego, zwiększenie przejrzystości i sprawności funkcjonowania administracji wyborczej, a także o podejmowanie systematycznych działań informacyjno-edukacyjnych na temat roli i kompetencji wybieranych władz oraz procedur. Przygotowujemy propozycje zmian służących demokracji samorządu lokalnego i wzmacnianiu jego funkcji.

Działania prowadzimy we współpracy z funkcjonującym przy Fundacji Zespołem ekspertów ds. wyborów i samorządu w składzie: dr hab. Mikołaj Cześniak (profesor Uniwersytetu SWPS, członek Zarządu Fundacji), dr hab. Jarosław Flis (Uniwersytet Jagielloński), dr Adam Gendźwiłł (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Mirosława Grabowska (profesor Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Jacek

Haman (Uniwersytet Warszawski), dr Anna Materska-Sosnowska (Uniwersytet Warszawski, członkini Zarządu Fundacji), dr hab. Bartłomiej Michalak (profesor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Bartłomiej Nowotarski (profesor Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu), prof. dr hab. Jacek Raciborski (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Andrzej Rychard (Polska Akademia Nauk), dr hab. Dawid Sześciło (Uniwersytet Warszawski), dr Jarosław Zbieranek (Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). W 2018 roku specjalistyczną ekspertyzą wspomogli nas także socjologowie i prawnicy: dr Piotr Jakubowski z Uniwersytetu Warszawskiego, dr hab. Anna Rakowska-Trela z Uniwersytetu Łódzkiego, dr Marta Żerkowska-Balas z Uniwersytetu SWPS – specjaliści zajmujący się organizacją procesu wyborczego oraz konstytucjonalista, znawca zagadnień z obszaru ordynacji, dr hab. Piotr Uziębło z Uniwersytetu Gdańskiego.

Przejrzystość i sprawność systemu wyborczego

W 2018, roku wyborów samorządowych, kontynuowaliśmy działania służące poprawie wiarygodności i sprawności systemu wyborczego, w tym zwiększeniu przejrzystości wyborów i usprawnieniu działań administracji wyborczej. We współpracy z Zespołem ekspertów ds. wyborów i samorządu przygotowaliśmy propozycję wzoru karty do głosowania, która ograniczyłaby skalę pomyłek, skutkujących dużą liczbą nieważnych głosów. Rekomendowany przez nas wzór karty wyborczej (dwustronna płachta zamiast broszury) przyjęty został przez Państwową Komisję Wyborczą i zastosowany w wyborach samorządowych. Konsekwencją zastosowania nowej karty było znaczne zmniejszenie liczby głosów nieważnych w wyborach do sejmików w stosunku do poprzednich wyborów: spadek z 18% (2 mln 500 tys.) w 2014 do 7% (1 mln 100 tys.) w 2018.

W związku z wprowadzonymi w 2018 roku zmianami w kodeksie wyborczym, dotyczącymi przygotowania i organizacji wyborów, prowadziliśmy monitoring procesu wprowadzania tych zmian oraz analizę ich wpływu na przygotowanie wyborów samorządowych i zapewnienie ich przejrzystości i uczciwości. Zaobserwowane przez nas nieprawidłowości i niejasności wynikające z nieprecyzyjnych zapisów noweli przedstawialiśmy Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, Państwowej Komisji Wyborczej i Narodowemu Instytutowi Samorządu Terytorialnego.

Przygotowaliśmy kilka ekspertyz prawnych dotyczących zmian kodeksu wyborczego i ich konsekwencji dla przejrzystości i rzetelności wyborów, a także socjologicznych analiz zachowań wyborców i czynników wpływających na frekwencję.

W odpowiedzi na próbę uchwalenia ustawy zmieniającej zasady wyborów do Parlamentu Europejskiego przygotowaliśmy ekspertyzę wskazującą, że przedstawione w projekcie rozwiązania są sprzeczne z prawem europejskim (artykuł 3 Aktu Rady Europejskiej z 1976 roku). Ustawa po zawetowaniu przez prezydenta RP nie została wprowadzona w życie.

Działania na rzecz samorządu lokalnego

W 2018 roku skupiliśmy się na analizie wyzwań związanych z funkcjonowaniem w Polsce samorządów lokalnych i podziałem zadań między administracją centralną a władzami lokalnymi. Wzięliśmy pod uwagę dotychczasowe doświadczenia funkcjonowania samorządów oraz problemy wynikające z przemian społecznych i kulturowych takich jak wyludnianie się części obszarów czy starzenie się społeczeństwa oraz konsekwencje polityki (i zaniechań) poprzednich i obecnego rządu, w tym wynikające z ostatniej reformy ustaw samorządowych. W styczniu zleciliśmy badanie opinii publicznej na temat postrzegania samorządu terytorialnego przez obywateli. Przeprowadzony przez CBOS sondaż pokazał wysokie przywiązanie Polek i Polaków do idei samorządności lokalnej: 60% uważa, że ma realny wpływ na sprawy gminy (20 pp więcej niż na sprawy kraju). 47% jest za wzmocnieniem roli samorządów,

a 32% uważa wybory samorządowe za ważniejsze od parlamentarnych. Tylko 22% uważa, że władze lokalne nie muszą być demokratycznie wybrane, jeśli skutecznie dbają o potrzeby mieszkańców.

Przez cały rok prowadziliśmy cykl 7 seminariów eksperckich poświęconych diagnozie problemów, z jakimi borykają się samorządy lokalne i dyskusji nad kierunkiem zmian, które doprowadziłyby do poprawy jego funkcjonowania, przejęcia części funkcji władz centralnych, zwiększenia demokratyzacji i reprezentacji interesów mieszkańców. W spotkaniach uczestniczyło liczne grono ekspertów akademickich, obecni i byli funkcjonariusze rządowi, przedstawiciele ministerstw, urzędów wojewódzkich, urzędów miast, gmin, związków organizacji samorządowych, centrów kulturalno-oświatowych, reprezentanci organizacji pozarządowych, mediów. Podczas spotkań zajmowaliśmy się wszystkimi istotnymi aspektami funkcjonowania samorządu, w tym jego rolą w poszczególnych sferach zadań publicznych, finansami, relacjami rząd-samorząd, a także podziałem terytorialnym państwa i podziałem kompetencji między różnymi poziomami władzy samorządowej. W oparciu o wnioski z dyskusji przygotowany jest raport **Trzecia fala samorządności**, zawierający kompleksowe propozycje usprawnienia funkcjonowania samorządu w zakresie programowania i prowadzenia polityk publicznych, a także propozycje polepszenia relacji rząd-samorząd.

Seminaria eksperckie i dyskusje publiczne:

Kto i jak zgłasza w wyborach samorządowych? (16 października) – debata publiczna o spodziewanej frekwencji w wyborach samorządowych w 2018 roku, motywacjach głosujących oraz nad tym, jak frekwencja i wyniki zmieniają się w zależności od wielkości gminy i lokalnej sytuacji politycznej. W dyskusji udział wzięli eksperci ds. wyborów i samorządu Fundacji Batorego: dr hab. Jarosław Flis (Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr Adam Gendźwiłł (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego) oraz dr Marta Żerkowska-Balas (Uniwersytet SWPS). Prowadzenie: dr hab. Mikołaj Cześniak, (członek Zarządu Fundacji Batorego, prorektor Uniwersytetu SWPS).

Wybory 2018 – co już wiemy? (24 października 2018) – przedstawienie pierwszych wniosków z obywatelskiego monitoringu wyborów oraz rozmowa o wynikach i specyfice wyborów samorządowych 2018. Wystąpienia: Katarzyna Batko-Tołuć (Watchdog Polska), dr hab. Jarosław Flis (Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr hab. Jacek Haman, (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego) Małgorzata Lech-Krawczyk (Komitet Obrony Demokracji), dr hab. Radosław Markowski (Uniwersytet SWPS), dr Anna Materska-Sosnowska (Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Bartłomiej Michalak (Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika), Magdalena Świder (Kampania Przeciw Homofobii).

Cykl seminariów eksperckich *Samorząd – co zmienić?*

O mechanizmach władzy w samorządzie (27 lutego 2018) – dyskusja z udziałem m.in.: dr. Marcina Gerwina (Sopocka Inicjatywa Rozwojowa), Grzegorza Kubalskiego (Związek Powiatów Polskich), Tomasza Bystrońskiego (Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego), dr hab. Katarzyny Szmigiel-Rawskiej (Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej, Uniwersytet Warszawski), oraz dziennikarzy zajmujących się problematyką samorządu: Janusza Króla („Wspólnota”), Rafała Przeździeckiego („Forum Samorządowe”), Krzysztofa Sobczaka (LEX Wolters Kluwer), Marii Weber („Rzeczpospolita”).

Samorząd w systemie usług publicznych – czy usamorzędowanie ochrony zdrowia jest możliwe? (20 marca 2018) – dyskusja z udziałem m.in. b. ministra zdrowia Marka Balickiego, dr Małgorzaty Gałązki-Sobotki (Katedra Zarządzania i Marketingu, Uniwersytet Łazarskiego), dr Katarzyny Dubas-Jakóbczyk (Instytut Zdrowia Publicznego, Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Eweliny Nojszewskiej (Kolegium Gospodarki Światowej, Szkoła Główna Handlowa), dr hab. Dobrochny Bach-Goleckiej

(Instytut Prawa Międzynarodowego, Uniwersytet Warszawski), dr. Adama Gendźwiła (Zakład Rozwoju i Polityki Lokalnej, Uniwersytet Warszawski).

Samorząd w systemie usług publicznych – czy nasza oświata jest wciąż samorządowa? (9 kwietnia 2018) – dyskusja z udziałem m.in. dr. Piotra Zamojskiego (Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Gdański), Aleksandry i Marcina Sawickich (twórców sieci społecznych szkół Montessori w Beskidzie Żywieckim), Moniki Demblińskiej (b. dyrektorki Gimnazjum nr 54 w Warszawie), Arkadiusza Walczaka (Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych).

Samorząd w systemie usług publicznych – finanse samorządowe (24 kwietnia 2018) – dyskusja z udziałem m.in. prof. Pawła Swianiewicza (Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej, Uniwersytet Warszawski), dr. Jarosława Nenemana (Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet Łódzki), Zdzisława Wasąznika (Departament Finansów Samorządu Terytorialnego, Ministerstwo Finansów), dr. hab. Michała Bitnera (Instytut Nauk Prawno-Administracyjnych, Uniwersytet Warszawski).

Rola samorządu w transporcie publicznym (28 maja 2018) – dyskusja z udziałem m.in. prof. Tomasza Komornickiego (Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Polska Akademia Nauk), Krzysztofa Rytela (Centrum Zrównoważonego Transportu), Macieja Florczaka (Zakład Transportu Miejskiego Warszawa), Jakuba Marjasa (portal Transport Publiczny), Jakuba Majewskiego (portal prokolej.pl).

Samorządowa polityka kulturalna (11 grudnia 2018) – dyskusja z udziałem m.in. prof. Małgorzaty Omilanowskiej (b. minister kultury i dziedzictwa narodowego), Beaty Polaczyńskiej (Mazowiecki Instytut Kultury), Aleksandry Szymańskiej (Instytut Kultury Miejskiej w Gdańsku), Michała Karapudy (Wydział Kultury Urzędu Miasta Lublin).

Samorządowa polityka ochrony środowiska i polityka klimatyczna (19 grudnia 2018) – dyskusja z udziałem m.in.: Katarzyny Kowalczyk (Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wydział Polityki Ekologicznej i Ochrony Przyrody), Krystiana Szczepańskiego (Instytut Ochrony Środowiska PIB), Ilony Gosk (Fundacja Sendzimira), Beaty Łuczak-Wilamowskiej (Centrum Badań nad Środowiskiem Przyrodniczym i Zrównoważonym Rozwojem).

Analizy, ekspertyzy, opinie prawne dotyczące kwestii wyborczych:

Komisarze wyborczy – stan prawny po nowelizacji Kodeksu wyborczego i praktyka – opracowanie dotyczące sposobu powoływania oraz kompetencji komisarzy wyborczych w znowelizowanym kodeksie wyborczym.

Szef Krajowego Biura Wyborczego – kompetencje oraz sposób powoływania – opracowanie dotyczące zakresu uprawnień zwierzchnika organów polskiej administracji wyborczej.

Urzednicy wyborczy – powoływanie, zadania, struktura powoływania – opracowanie nt. kompetencji, zadań oraz wymogów stawianych kandydatom na urzędnika wyborczego w znowelizowanym kodeksie wyborczym.

Kto i jak zgłasza w wyborach samorządowych? dr Adam Gendźwił – prognoza frekwencji w wyborach samorządowych 2018, przygotowana na podstawie analizy badań sondażowych motywacji wyborczej Polaków prowadzonych w latach 2002–2014.

Reguły wyborów samorządowych 2018, dr Adam Gendźwił – analiza ordynacji wyborów samorządowych z uwzględnieniem kompetencji wybieranych władz.

Wybory samorządowe – wzory zaangażowania, dr hab. Jarosław Flis – analiza zachowań wyborczych Polek i Polaków w oparciu o wyniki wyborów od 2002 roku.

Ocena poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy, w części poświęconej wyborom polskich posłów do Parlamentu Europejskiego, dr hab. Bartłomiej Michalak – analiza poselskiego projektu nowelizacji ordynacji wyborczej pod kątem zgodności z prawem unijnym.

Opinia prawna w sprawie zmian w kodeksie wyborczym wprowadzanych ustawą z dnia 14 grudnia 2017, dr hab. Piotr Uziębło – ekspertyza na temat zmian kodeksu wyborczego pod kątem zgodności proponowanych rozwiązań z Konstytucją RP i międzynarodowymi standardami wolnych wyborów.

Analiza zagrożeń związanych z wprowadzeniem rejestrowania przebiegu głosowania w wyborach, dr hab. Piotr Uziębło – analiza zgodności z Konstytucją propozycji nagrywania i transmisji przebiegu wyborów zwartej w projekcie nowelizacji kodeksu wyborczego.

Ocena komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw, dr hab. Anna Rakowska-Trela – opinia prawna o projekcie ustawy zmieniającej znowelizowany kilka miesięcy wcześniej Kodeks wyborczy, w punktach dotyczących m.in. rezygnacji z transmisji on-line z lokali wyborczych oraz sposobu powoływania urzędników wyborczych.

Rekordowa frekwencja, dr Marta Żerkowska-Balas – analiza motywacji osób deklarujących udział w wyborach i przyczyn absencji wyborczej w kontekście wyborów samorządowych 2018.

Analizy, ekspertyzy dotyczące problematyki samorządowej:

Polacy o samorządach. Opinia publiczna u progu samorządowej kampanii wyborczej, dr Adam Gendźwiłł, dr Marta Żerkowska-Balas – analiza wyników sondażu przeprowadzonego przez CBOS w styczniu 2018, oraz danych z innych badań i raportów na temat samorządności w Polsce.

Nowe narzędzia dla obywateli i radnych w samorządzie, dr hab. Dawid Sześciło – opinia prawna o wpływie nowelizacji kodeksu wyborczego z 11 stycznia 2018 roku na samorząd terytorialny w Polsce.

Recydywa centralizmu? Zmiany w polityce państwa wobec samorządu po 2015 roku, dr hab. Dawid Sześciło – analiza polityki rządu PiS wobec samorządu terytorialnego.

forumIdei/Państwo prawa

W dziale tym zajmujemy się problemami funkcjonowania demokratycznego państwa prawa i jego najważniejszych instytucji. Monitorujemy proces tworzenia, wdrażania i przestrzegania prawa. Przedstawiamy propozycje służące zwiększeniu przejrzystości i odpowiedzialności władz oraz przeciwdziałaniu korupcji, nepotyzmowi, kumoterstwu i konfliktowi interesów w administracji publicznej. Proponujemy rozwiązania sprzyjające włączaniu obywateli w formułowanie polityk publicznych oraz podnoszeniu sprawności i skuteczności instytucji państwowych.

Działania na rzecz obrony praworządności

W 2018 roku podejmowaliśmy działania, których celem było powstrzymanie kryzysu praworządności i ograniczania niezależności wymiaru sprawiedliwości. Monitorowaliśmy konsekwencje zmian prawnych zmieniających ustrój sądów, w tym szczególnie Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Sądownictwa i Trybunału Konstytucyjnego.

W maju zainicjowaliśmy działania na rzecz powstrzymania demontażu Sądu Najwyższego. Opublikowaliśmy tekst **Nasz Trybunał w Unii. Zostały dwa tygodnie na obronę niezależnych sądów** autorstwa dr Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz, dyrektorki forumIdei i Piotra Burasa, szefa Warszawskiego Biura Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych, w którym wskazywaliśmy możliwość uruchomienia przez Komisję Europejską procedury naruszeniowej przed Trybunałem Sprawiedliwości UE. W czerwcu przygotowaliśmy obszerny raport **Where the law ends. The collapse of the rule of law in Poland – and what**

to do [Gdzie kończy się prawo – Upadek rządów prawa w Polsce – co można zrobić] autorstwa Piotra Burasa i Geralda Knausa z Europejskiej Inicjatywy na rzecz Stabilności w Berlinie. Raport opisywał konsekwencje zmian wprowadzanych przez partię rządzącą w wymiarze sprawiedliwości dla porządku prawnego w Polsce i w Unii i pokazywał możliwości powstrzymania demontażu państwa prawa poprzez zaskarżenia przez Komisję Europejską ustawy o Sądzie Najwyższym do Trybunału Sprawiedliwości UE. Przygotowaliśmy też kolejne publikacje: nt. kompetencji Trybunału Sprawiedliwości UE w zakresie orzekania o reformie Sądu Najwyższego, reformy sądów powszechnych oraz prób przeforsowania zmian w Sądzie Najwyższym przed uruchomieniem przez Trybunał środków zapobiegawczych. We wrześniu Komisja Europejska z poparciem Parlamentu Europejskiego pozwała Polskę przed Trybunał Sprawiedliwości UE z powodu naruszenia zasady niezawisłości sędziowskiej. W październiku Trybunał podjął decyzję o uruchomieniu środków zapobiegawczych powstrzymujących wprowadzanie niekonstytucyjnych przepisów o SN, w tym skrócenia kadencji I prezes SN i przechodzenia sędziów na wcześniejszą emeryturę. Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości doprowadziło do wycofania się rządu polskiego z części niekonstytucyjnych zmian prawnych.

Działania w obszarze ochrony praworządności prowadziliśmy we współpracy z **Zespołem Ekspertów Prawnych Fundacji**, zrzeszającym teoretyków i praktyków prawa. Celem Zespołu, który powstał w 2016 roku jest formułowanie stanowisk, opinii i ekspertyz na temat przygotowywanych przez rząd i parlament zmian prawnych dotyczących ustroju państwa oraz miejsca instytucji publicznych i obywatelskich w systemie prawa. W skład Zespołu wchodzi: dr Ryszard Balicki (Katedra Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego), Łukasz Bojarski (prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa), Jacek Czaja (prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości), dr hab. Monika Florczak-Wątor (adiunkt, Katedra Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr Wojciech Jasiński (adiunkt, Katedra Postępowania Karnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego), dr Piotr Kładoczny (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka), dr hab. Marcin Matczak (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k.), dr hab. Tomasz Pietrzykowski (Katedra Teorii i Filozofii Prawa Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego), dr Anna Śledzińska-Simon (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Wrocławski), dr Tomasz Zalański (radca prawny, członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k.), prof. dr hab. Fryderyk Zoll (Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück).

W 2018 roku Zespół przygotował analizę konsekwencji działań legislacyjnych dotyczących władzy sądowniczej w latach 2015–2018 oraz obszerny raport pokazujący funkcjonowanie Trybunału Konstytucyjnego po przejściu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość. Ponadto, Zespół przygotował pięć stanowisk, m.in. w sprawach zmian ustawy o Sądzie Najwyższym, obsady stanowisk w Sądzie Najwyższym i manipulowania składami sędziowskimi w Trybunale Konstytucyjnym. Jesienią Zespół rozpoczął prace nad przygotowaniem propozycji przywrócenia zgodnego z prawem funkcjonowania najważniejszych, ustrojowych instytucji państwa: Trybunału Konstytucyjnego, Krajowej Rady Sądownictwa, Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i prokuratury. Przygotowane przez Zespół propozycje przedstawione będą na konferencji **Jak przywrócić państwo prawa?**, zaplanowanej na styczeń 2019.

Monitoring procesu stanowienia prawa

Kontynuowaliśmy prowadzony od kilku lat monitoring procesu legislacyjnego, sprawdzając przestrzeganie zasad przejrzystości, standardów dobrej legislacji, otwartości na konsultacje publiczne,

wypełnianie regulaminu Rady Ministrów, w tym oceny skutków regulacji. Działania te prowadzimy z członkami **Obywatelskiego Forum Legislacji**, zrzeszającego osoby uczestniczące w procesie legislacyjnym, bądź go monitorujące (przedstawiciele organizacji pozarządowych, środowisk akademickich i naukowych, kancelarii prawnych oraz profesjonalni lobbyści).

Wyniki naszych obserwacji przedstawiliśmy w dwóch raportach: ze sposobu prowadzenia prac legislacyjnych w drugim roku rządów PiS oraz z monitoringu procesu stanowienia prawa w pierwszym półroczu 2018 roku. Wskazywaliśmy w nich na widoczne pogorszenie standardów legislacji i znaczące ograniczanie roli konsultacji publicznych i społecznych. Składały się na nie m.in.: stosowanie trybów odrębnych, skracanie czasu przeznaczonego na konsultacje, prowadzenie konsultacji pozornych, prezentowanie projektów rządowych jako poselskich (a więc niewymagających obligatoryjnych konsultacji), niewłaściwe przygotowywanie raportów z konsultacji. Postulowaliśmy po raz kolejny zmianę zasad obowiązujących przy tworzeniu projektów poselskich poprzez wprowadzenie wymogu rzetelnej, opartej na analizach oceny skutków wprowadzenia takich ustaw i poddawania ich konsultacjom publicznym. Wnioski z raportów OFL były przywoływane w publikacjach prasowych i w analizach polskich i zagranicznych instytucji, m.in.: Grant Thornton (**Barometr otoczenia prawnego w polskiej gospodarce**), Freedom House (**Nations in Transit**), Komisji Europejskiej (**Country Report Poland 2018**), Banku Światowego (**Poland Structural Policies For Competitiveness**).

Zawłaszczanie państwa i służba cywilna

W kwietniu przedstawiliśmy obszerną analizę Grażyny Kopińskiej, ekspertki Fundacji od spraw korupcji, **Stanowiska publiczne jako łup polityczny**, pokazującą skutki instrumentalizacji prawa, klientelizmu i zawłaszczania państwa w okresie pierwszych dwóch lat rządów Prawa i Sprawiedliwości. Na kilkudziesięciu przykładach udokumentowane zostały praktyki łamania, obchodzenia, naciągania lub zmieniania prawa w instytucjach publicznych (organach administracji rządowej, instytucjach centralnych, takich jak np. IPN, media publiczne, a także spółki skarbu państwa) w celu ulokowania w nich osób sprzyjających partii rządzącej. W analizie znalazły się także rekomendacje pokazujące jak można zabezpieczyć administrację publiczną przed nieuzasadnioną merytorycznie szeroką wymianą kadr przy każdorazowej zmianie rządu. Wnioski z analizy przed publikacją były dyskutowane na seminarium eksperckim z udziałem ponad 20 prawników, ekonomistów i politologów. Tezy raportu autorka powtórzyła w artykule „Państwo i reguły zarządzania instytucjami publicznymi oraz majątkiem skarbu państwa po 2015 roku” opublikowanym w kwartalniku Szkoły Głównej Handlowej „Studia z Polityki Publicznej”.

Wsparcie i ochrona prawna sygnalistów

W 2018 roku kontynuowaliśmy, prowadzone od dziewięciu lat, działania na rzecz wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów – osób, które działając w dobrej wierze i w trosce o dobro publiczne, ujawniają nieprawidłowości lub zachowania nieetyczne w miejscu pracy albo środowisku zawodowym, narażając się na marginalizację zawodową, mobbing bądź utratę pracy. We współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Instytutem Spraw Publicznych i NSZZ Solidarność 80 pracowaliśmy nad obywatelskim projektem ustawy o ochronie sygnalistów, prowadziliśmy też działania informacyjne i edukacyjne zmierzające do utrwalenia pozytywnego odbioru ich działalności w społeczeństwie. Wspólnie z Transparency International aktywnie wspieraliśmy projekt dyrektywy unijnej dotyczący ochrony sygnalistów w Unii Europejskiej.

W kwietniu zorganizowaliśmy konferencję **Ustawa o ochronie sygnalistów w Polsce. Potrzeby, standardy i propozycje**, na której przedstawiliśmy projekt ustawy o sygnalistach i rozpoczęliśmy jego publiczne konsultacje. Podczas konferencji oraz w prowadzonych przez nas konsultacjach *online* otrzymaliśmy ponad 100 komentarzy i rekomendacji. Projektem zainteresował się m.in. szef Centralnego

Biura Antykorupcyjnego, który w jednym ze stanowisk skierowanych do rządu zalecał rozważenie naszej propozycji jako odpowiedniego sposobu uregulowania statusu sygnalistów.

W ciągu roku uczestniczyliśmy w licznych dyskusjach na temat możliwości wzmocnienia ochrony sygnalistów w Polsce, promując obywatelski projekt ustawy i zachęcając do jego konsultowania i wspierania. We wrześniu, we współpracy z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, zorganizowaliśmy na Uniwersytecie Warszawskim wysłuchanie publiczne projektu ustawy. Proponowane przez nas przepisy spotkały się z pozytywną reakcją m.in. Rzecznika Praw Obywatelskich, który objął wysłuchanie patronatem oraz środowisk prawniczych, biznesowych i pozarządowych. Uwagi do projektu przekazały nam także zagraniczne organizacje, w tym współpracująca z nami Transparency International i Whistleblowing International Network. Pod koniec roku rozpoczęliśmy pracę nad uzasadnieniem i oceną skutków regulacji ustawy. Finalną wersję projektu uwzględniającą zgłoszone w konsultacjach uwagi, przedstawiać będziemy w 2019 roku jako projekt obywatelski.

Projekt finansowany jest ze środków Fundacji Adessium w ramach współpracy z Transparency International.

Pakt uczciwości w zamówieniach publicznych

W 2016 roku przystąpiliśmy do międzynarodowego projektu „Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE, etap II”, prowadzonego w 11 państwach Unii Europejskiej ze środków Komisji Europejskiej. Celem projektu, zaplanowanego do końca 2019 roku, jest sprawdzenie możliwości zastosowania tzw. „paktu uczciwości”, stworzonego przez Transparency International do ochrony środków UE przed nadużyciami oraz zwiększenia transparentności ich wydatkowania w ramach systemu zamówień publicznych.

Pakt to specjalna umowa, do której przystępują zamawiający i oferenci zobowiązując się, że w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Zgadzają się też na monitorowanie procesu zamówienia przez zewnętrznego obserwatora społecznego.

W 2018 roku kontynuowaliśmy monitoring inwestycji wskazanej przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Wskazana inwestycja o wartości blisko pół miliarda złotych dotyczy prac na linii kolejowej nr 2 na odcinku Częstochowa-Zawiercie, prowadzonych przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA. We współpracy z JPL Project Sp. z o.o. oraz Kancelarią Prawa Prywatnego i Gospodarczego Togatus Sławomir Trojanowski, analizowaliśmy dokumentację kontraktową, braliśmy udział w naradach koordynacyjnych w miejscu budowy, kierowaliśmy do wykonawcy inwestycji i inwestora zapytania i żądania wyjaśnień w sprawach, które mogły być źródłem ryzyka nadużyć. W trakcie monitoringu zidentyfikowaliśmy m. in. istotne problemy dotyczące całego rynku inwestycji infrastrukturalnych, związane z drastycznym wzrostem cen materiałów i niejasnymi regulacjami dotyczącymi pozwoleń na budowę. W tych sprawach przygotowaliśmy stanowiska i skierowaliśmy pisma do Ministra Inwestycji i Rozwoju.

W ramach działań edukacyjnych towarzyszących monitoringowi, zorganizowaliśmy warsztaty dla wykonawców, zamawiających i instytucji publicznych poświęcone regulacjom *compliance* w zamówieniach i przybliżające ideę Paktu uczciwości.

Seminaria i debaty:

Sygnaliści w kontekście nowych regulacji prawnych (7 czerwca 2018) – seminarium eksperckie na temat zmian w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz w zakresie obowiązków dla firm po wejściu w życie Ustawy o jawności życia publicznego. W dyskusji udział wzięli: Marta Ignasiak (Kancelaria Prawna Schampera,

Dubis, Zając i Wspólnicy Sp.k), Aleksandra Berger (Kancelarii Prawnej Schampera, Dubis, Zając i Wspólnicy Sp.k), Agnieszka Poteralska (kancelaria SDZ Legal Shindhelm), Marcin Waszak (Fundacja Batorego).

Etyka i prewencja nadużyć w zamówieniach publicznych (27 czerwca 2018) – seminarium poświęcone systemom *compliance* w prawie zamówień publicznych oraz sposobom poprawy zarządzania ryzykiem nieprawidłowości przez wykonawców i zamawiających. Dyskutanci: Wojciech Hartung (Kancelaria DZP), Mariusz Haładaj (Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii), Marcin Szczepański (Siemens), Sonia Józwiak-Górny (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów), Katarzyna Tyc-Okońska (Urząd Zamówień Publicznych). Prowadzenie: Marcin Waszak (Fundacja Batorego).

Analizy, raporty, opinie prawne dotyczące praworządności:

Konsekwencje działań legislacyjnych w obrębie władzy sądowniczej w Polsce w latach 2015–2018 – analiza Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego.

Analiza działalności orzeczniczej Trybunału Konstytucyjnego w latach 2014–2017 – analiza Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego dotycząca wpływu wniosków, pytań prawnych i skarg konstytucyjnych oraz liczby wydanych orzeczeń merytorycznych: wyroków, postanowień i orzeczeń wydanych na etapie wstępnej kontroli.

Funkcjonowanie Trybunału Konstytucyjnego w latach 2014–2017, raport Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego na temat funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego w okresie po przejęcia władzy przez Prawo i Sprawiedliwość.

Where the law ends. The collapse of the rule of law in Poland – and what to do [Gdzie kończy się prawo. Upadek rządów prawa w Polsce – co można zrobić], Piotr Buras, Gerald Knaus – analiza kryzysu praworządności w Polsce.

Why the Court of Justice of the European Union is competent to judge on infringement over the Law on the Supreme Court [Dlaczego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest kompetentnym sądem naruszenia praworządności przez prawo o Sądzie Najwyższym], prof. Piotr Bogdanowicz, prof. Maciej Taborowski – analiza kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej do oceny zmian prawnych dotyczących sędziów Sądu Najwyższego.

Dewastacja polskiego Sądu Najwyższego oraz niezależności sądownictwa: opis obecnej sytuacji, Maria Ejchart-Dubois, Sylwia Gregorczyk-Abram, Paulina Kieszkowska-Knapik, Michał Wawrykiewicz – analiza zmian w prawie o Sądzie Najwyższym w kontekście wszczęcia przez Komisję Europejską postępowania w sprawie naruszenia praworządności.

Opinia w sprawie realizacji zasady prawidłowej legislacji w ustawie o Sądzie Najwyższym w zakresie jakim obniża ona wiek przejścia w stan spoczynku sędziów już sprawujących funkcje orzecznicze w tym organie, dr hab. Piotr Uziębło.

Jakość procesu stanowienia prawa w drugim roku rządów Prawa i Sprawiedliwości – raport Obywatelskiego Forum Legislacji z obserwacji procesu legislacyjnego w okresie od 16 listopada 2016 do 15 listopada 2017 roku.

Legislacja bez dialogu – raport Obywatelskiego Forum Legislacji z obserwacji procesu legislacyjnego w okresie od 16 listopada 2017 do 15 maja 2018 roku.

Publikacje, analizy i raporty dotyczące funkcjonowania państwa:

Problemy z naszym państwem, dr Michał Boni (poseł Parlamentu Europejskiego), dr Włodzimierz Cimoszewicz (b. premier RP, minister spraw zagranicznych), Ludwik Dorn (b. marszałek Sejmu RP,

wicepremier oraz minister spraw wewnętrznych i administracji), Joanna Kluzik-Rostkowska (Sejm RP, b. minister pracy i polityki społecznej), dr hab. Rafał Matyja (Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie), Bartłomiej Sienkiewicz (b. minister spraw wewnętrznych) i dr hab. Kazimierz Michał Ujazdowski (Parlament Europejski, b. wicemarszałek Sejmu) – publikacja po konferencji **Problemy z naszym państwem** z 2017 roku, poświęconej osiągnięciom, wyzwaniom i problemom w funkcjonowaniu państwa polskiego po 1989 roku: od lat 90. po okres rządów Platformy Obywatelskiej i PiS-u oraz wyzwaniom stojącym przed Polską w najbliższych latach.

Stanowiska publiczne jako łup polityczny, Grażyna Kopińska – analiza polityki personalnej rządu Zjednoczonej Prawicy wraz z propozycjami zabezpieczeń przed głęboką i upolitycznioną wymianą kadr w instytucjach publicznych.

Nowelizacje ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej i siedem grzechów głównych państwa PiS, Grzegorz Makowski – analiza rozkładu instytucji państwowych na przykładzie historii zmian w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej.

Odpowiedzialność karna podmiotów zbiorowych według PiS, Grzegorz Makowski – analiza projektu Ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary i możliwości wykorzystania jej do karania niewygodnych firm i organizacji społecznych.

forumIdei/Obywatele

W ramach tego działu zajmujemy się analizą polityki oraz samoorganizacji społecznej. Proponujemy rozwiązania zmierzające do wyrównywania szans i budowania pluralistycznej wspólnoty obywatelskiej poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka społeczna

W 2018 roku zajmowaliśmy się krytyczną refleksją nad modelami rozwiązań socjalnych, które odpowiadałyby na wyzwania współczesnego świata. W ramach interdyscyplinarnego seminarium poświęconego polskiej polityce społecznej i reformom PiS, w którym brali udział specjaliści od polityki społecznej reprezentujący różne pokolenia, opcje światopoglądowe i ujęcia badawcze, analizowaliśmy polskie rozwiązania w polityce socjalnej, zarówno te wprowadzone przez obecny rząd, jak i odziedziczone po poprzednich ekipach, i porównywaliśmy je z modelami przyjmowanymi dekadę po kryzysie finansowym przez różne kraje UE.

Uczestnicy dyskusji seminaryjnych byli zgodni, że jedynym skutecznym i trwałym rozwiązaniem deficytów i wyzwań w sferze edukacji, ochrony zdrowia i rynku pracy, są znaczące inwestycje w dobrej jakości, powszechnie dostępne usługi publiczne. Dostępność dobrej jakości usług nie tylko byłaby odpowiedzią na potrzeby społeczne, ale zapewniłaby też wspólne minimum kompetencji obywatelskich, pozwalające niwelować negatywne efekty rozwarstwienia ekonomicznego i politycznej polaryzacji. Z inspiracji seminarium powstało 200-stronicowe opracowanie nt. modeli polityki społecznej w Polsce i Europie, przygotowane przez uczestniczkę dyskusji, prof. Stanisławę Golinowską (kierowniczkę Zakładu Ekonomiki Zdrowia i Zabezpieczenia Społecznego Instytutu Zdrowia Publicznego UJ oraz Zakładu Polityki Społecznej Instytutu Pracy i Praw Socjalnych w Warszawie, członkinię Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN oraz Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów). Tezy raportu były przedmiotem publicznej debaty „Czy demokracja socjalna ma przyszłość?” i były szeroko komentowane i przedrukowywane w mediach.

W kolejnych seminariach zajęliśmy się analizą konkretnych obszarów: edukacji – ze względu na narastające negatywne efekty reformy edukacji, wprowadzonej przez obecny rząd; transportu publicznego – ze względu na jego ważną rolę w niwelowaniu nierówności społecznych w dostępie do innych

usług; mieszkalnictwa – z uwagi na brak spójnej polityki rządu odpowiadającej na ogromne potrzeby społeczne w tym obszarze oraz niejednoznaczną ocenę wprowadzonego przez rząd PiS programu Mieszkanie+.

Na seminarium eksperckim poświęconym polityce edukacyjnej z udziałem badaczy i badaczek systemu oświatowego oraz praktyków, zastanawialiśmy się na przykładzie reformy edukacyjnej, dlaczego grupy społeczne, które mają być beneficjentami określonych polityk społecznych, odrzucają wprowadzane przez rząd reformy. Efektem dyskusji była przygotowana przez dr. hab. Przemysława Sadurę, specjalizującego się w społecznym odbiorze polityk publicznych, analiza wprowadzania reform oświatowych w Polsce **Polska szkoła reform**. Analiza pokazała, jak kolejne reformy oświatowe w Polsce powtarzały te same podstawowe błędy: niedostateczne rozpoznanie potrzeb wszystkich interesariuszy na etapie przygotowawczym połączone z brakiem konsekwencji w fazie wdrażania. Tezy analizy były przedmiotem publicznej debaty **Jak zmieniać edukację i nie stać się wrogiem publicznym?**

Zajęliśmy się też kwestiami wykluczenia komunikacyjnego. Prof. Tomasz Komornicki (kierownik Zakładu Przestrzennego Zagospodarowania w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, ekspert w dziedzinie polityki transportowej i planowania przestrzennego) opracował na nasze zamówienie mapę obszarów wykluczenia komunikacyjnego w Polsce. Raport **Polska sprawiedliwa komunikacyjnie**, zawierający rekomendacje rozwiązań prezentowany będzie publicznie na początku 2019 roku.

Spółeczeństwo obywatelskie

W związku z nasilającą się w Polsce i w innych krajach Europy i świata tendencją ograniczania możliwości działania organizacji społecznych stojących na straży praworządności i broniących praw człowieka oraz atakami na nie mediów i ugrupowań prawicowych, podjęliśmy refleksję nad rolą i pozycją organizacji w sytuacji silnej polaryzacji społecznej. Zorganizowaliśmy dwa seminaria z udziałem akademików i liderów III sektora o roli społeczeństwa obywatelskiego w zmieniającej się rzeczywistości. Efektem prowadzonych dyskusji była publikacja **Spółeczeństwo obywatelskie wobec presji rządzących**, przygotowana przez dr. Pawła Marczewskiego, postulująca wykorzystanie kapitału zaufania, jakim obdarzone są organizacje społeczne do prowadzenia ponadpartyjnych działań politycznych na rzecz umacniania aktywnego, pluralistycznego społeczeństwa obywatelskiego. Tezy publikacji dyskutowane były w czerwcu, na zlocie organizacji społecznych w Niepołomicach oraz w listopadzie, podczas dyskusji panelowej **Spółeczeństwo obywatelskie a polityka** na konferencji Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych zorganizowanej rok po VIII Ogólnopolskim Forum Inicjatyw Pozarządowych.

W ramach prowadzonych we współpracy z Carnegie Europe badań nad wzrostem znaczenia i wpływów organizacji konserwatywnych i reakcyjnych w Europie i na świecie, Paweł Marczewski przygotował analizę **Freedom to Exclude: Conservative Civil Society Organizations in Law and Justice Poland [Wolność wykluczania: konserwatywne organizacje społeczne pod rządami PiS]**, która została opublikowana w monografii **Mobilization of Conservative Civil Society**.

Seminaria i debaty:

Polski model polityki społecznej w świetle reform PiS-u (16 stycznia 2018) – seminarium poświęcone pytaniu o to, w jaki model wpisuje się polska polityka społeczna na tle innych państw europejskich i czy rozwiązania wprowadzone przez rząd Prawa i Sprawiedliwości skierowały ją na jakościowo nowe tory. Wprowadzenia: prof. Marek Góra (Katedra Ekonomii SGH), prof. Irena E. Kotowska (Instytut Statystyki i Demografii SGH), dr Dorota Szelewa (Instytut Polityki Społecznej UW, University College Dublin).

Dlaczego beneficjenci odrzucają niektóre polityki społeczne? Przykład polskich reform edukacyjnych (28 marca 2018) – seminarium poświęcone pytaniu o to, dlaczego niektóre polityki społeczne

(na przykład wydłużenie obowiązku szkolnego) spotykają się z tak dużym oporem grup, które mogłyby na ich wprowadzeniu najbardziej skorzystać. Wprowadzenie: dr hab. Przemysław Sadura (Instytut Socjologii UW), prof. Zbigniew Sawiński (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), Irena Wóycicka (Instytut Bronisława Komorowskiego).

Jakiej polityki mieszkaniowej potrzebujemy? (19 czerwca 2018) – seminarium poświęcone analizie słabości dotychczasowych rozwiązań polskiej polityki mieszkaniowej oraz alternatywom dla rządowego programu Mieszkanie +, które pozwoliłyby uniknąć słabości, a jednocześnie skalą odpowiadałyby na potrzeby społeczne. Wprowadzenie: dr Irena Herbst (Centrum Partnerstwa Publiczno-Prywatnego), dr Stanisław Gomułka (Business Centre Club, Narodowa Rada Rozwoju), prof. dr hab. Piotr Lis (Katedra Polityki Gospodarczej i Samorządowej, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu).

Czy demokracja socjalna ma przyszłość? (28 czerwca 2018) – dyskusja o nowym modelu społecznym jako fundamencie demokracji z udziałem: dr Agnieszki Chłoń-Domińczak (Instytut Statystyki i Demografii SGH), prof. dr hab. Stanisławy Golinowskiej (Instytut Zdrowia Publicznego UJ), dr. Jakuba Sawulskiego (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), prof. dr. hab. Jerzego Wilkina (Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN). Prowadzenie: dr Paweł Marczewski (Fundacja Batorego).

Jak zmieniać edukację i nie stać się wrogiem publicznym? (6 września 2018) – debata o błędach popełnianych przy wprowadzaniu reform oświatowych w Polsce wokół tez analizy „Polska szkoła reform” dr. hab. Przemysława Sadury z udziałem Katarzyny Hall (prezesa Stowarzyszenia Dobra Edukacja i była minister edukacji narodowej, Igi Kazimierczyk (prezesa Fundacji Przestrzeń dla Edukacji, dyrektorka Zespołu Szkół Lauder-Morasha), prof. dr. hab. Zbigniewa Sawińskiego (Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk), dr. hab. Przemysława Sadury (Instytut Socjologii UW, współzałożyciel Fundacji Pole Dialogu). Prowadzenie: dr Paweł Marczewski (Fundacja Batorego).

Spółczesność obywatelskie a demokracja (14 marca 2018) – seminarium z udziałem akademików i działaczy organizacji społecznych o tym, czy organizacje społeczne spełniają normy demokratyczne. Wprowadzenie: dr Paweł Marczewski (Fundacja Batorego).

Spółczesność obywatelskie a społeczeństwo polityczne (10 stycznia 2018) – seminarium z udziałem akademików i działaczy organizacji społecznych poświęcone problemowi politycznego zaangażowania organizacji społecznych: czy jest ono zjawiskiem niepożądanym, dopuszczalnym czy potrzebnym? Wprowadzenie: dr hab. Dominika Kasprowicz (Stowarzyszenia Willa Decjusza, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński), dr Elżbieta Korolczuk (Uniwersytet Södertörn w Sztokholmie), dr hab. Andrzej Leder (Polska Akademia Nauk).

Raporty i analizy:

Modele polityki społecznej w Polsce i Europie na początku XXI wieku, prof. Stanisława Golinowska – analiza porównawcza polskiej polityki społecznej na tle polityk europejskich państw dobrobytu, które dostosowywały się do sytuacji po kryzysie.

Polska szkoła reform, dr hab. Przemysław Sadura – analiza przyczyn niepowodzeń reform edukacyjnych przeprowadzanych w czasach PRL i III RP.

Polska sprawiedliwa komunikacyjnie, prof. Tomasz Komornicki – analiza pokazująca, jak wykluczenie transportowe utrwała nierówności społeczne w Polsce wraz z rekomendacjami poprawy tej sytuacji.

Polityczni obywatele. Organizacje społeczne wobec presji rządzących, dr Paweł Marczewski – analiza roli organizacji społecznych jako rzeczników pluralistycznie pojętego interesu społecznego.

forumIdei/Europa

W ramach tego działu analizujemy polską politykę zagraniczną ze szczególnym uwzględnieniem działań Polski w ramach Unii Europejskiej. Przygotowujemy propozycje polityk związanych z obroną Unii jako wspólnoty wartości i wzmacnianiem bezpieczeństwa Polski. Definiujemy wyzwania i przedstawiamy możliwe działania w relacjach z Rosją, Białorusią i Ukrainą. Wspieramy dialog obywatelski i ekspercki z naszymi wschodnimi sąsiadami.

W 2018 roku koncentrowaliśmy się przede wszystkim na analizowaniu i proponowaniu rozwiązań dla polskiej polityki wschodniej oraz na proponowaniu możliwej strategii obecności Polski w ramach Unii Europejskiej. Działaliśmy też na rzecz wsparcia wartości europejskich w Polsce i w UE, m.in. kontynuowaliśmy zapoczątkowane w roku 2017 prace nad stworzeniem skutecznych mechanizmów prawnych i finansowych dla promocji demokracji i wartości europejskich w krajach członkowskich. Przygotowaliśmy także materiały o polskiej obecności w Unii Europejskiej do kampanii informacyjnej o tym, czym jest Wspólnota Europejska i co przynależność do Unii daje państwu polskiemu i polskim obywatelkom i obywatelom.

W ciągu roku przygotowaliśmy kilkanaście analiz i komentarzy o polskiej polityce zagranicznej i rekomendacji dotyczących pożądanego kierunku jej zmiany. Szczególną uwagę zwracaliśmy na relacje ze wschodnimi sąsiadami oraz na polską obecność w Unii Europejskiej. Przedstawialiśmy też opinie w sprawach będących przedmiotem debaty europejskiej.

Działania na rzecz stworzenia Europejskiego Instrumentu Wartości

W 2018 roku prowadziliśmy działania na rzecz stworzenia unijnego mechanizmu finansowego wspierającego zakorzenienie demokracji i wartości europejskich w krajach unijnych. Braliśmy udział w ogłoszonych przez Komisję Europejską konsultacjach budżetu unijnego na lata 2021–2027. Przygotowaliśmy *policy paper* opisujący pożądaną formę instrumentu: wyodrębnienie i zwiększenie budżetu na działania prodemokratyczne organizacji pozarządowych w samych krajach unijnych, rozszerzenie zakresu beneficjentów na organizacje lokalne, uproszczenie procedur i dostępu do środków. Przedstawiliśmy także opinię o propozycji Komisji Europejskiej utworzenia nowego programu Wartości i Prawa w przygotowanym obecnie budżecie unijnym oraz analizę podstaw prawnych stworzenia instrumentu finansowego wspierającego wartości europejskie w proponowanym przez nas kształcie. Swoje propozycje przedstawialiśmy w publikacjach na ngo.pl, w Euractive, POLITICO/Onet, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, spotkaniach i konferencjach w Polsce i zagranicą. Wystąpiliśmy na kilku wysłuchaniach i konferencjach w Brukseli (w Parlamencie Europejskim i na forum Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego). Uczestniczyliśmy w przygotowywaniu stanowisk, oświadczeń, listów i apeli organizacji pozarządowych z państw UE o przyjęcie programu w proponowanym przez nas kształcie, kierowanych do decydentów Komisji Europejskiej, europarlamentarzystów, rządów państw unijnych. W działaniach tych współpracowaliśmy z europejskimi sieciami organizacji pozarządowych, w tym Europejskim Centrum Fundacji (European Foundation Center), European Civic Forum, Donors and Foundations Network in Europe (DAFNE), Civic Liberties Union oraz z europarlamentarzystami wspierającymi projekt.

Nasza aktywność przyczyniła się do: przyjęcia przez Europarlament **Rezolucji o ustanowieniu Europejskiego Instrumentu Wartości** (kwiecień), przygotowania przez Komisję Europejską propozycji **programu Prawa i Wartości** konsumującego część z naszych postulatów (maj), oraz uchwalenia przez Europarlament programu Prawa i Wartości o budżecie 1,83 mld euro i rozszerzenia zakresu odbiorców pomocy na organizacje obywatelskie działające w krajach członkowskich na poziomie lokalnym (grudzień),

Polska Europejska

W ramach przygotowań do pogłębiania niktłej – jak pokazały prowadzone przez nas rok wcześniej badania – wiedzy o Unii Europejskiej i polskiej w niej obecności, pracowaliśmy nad publikacją **Unia jakiej nie znacie**. Na podstawie materiałów przygotowanych przez 10 ekspertów powstał przewodnik tłumaczący w przystępny sposób podstawowe fakty dotyczące naszej przynależności do Unii, korzyści, jakie Polska i jej obywatele czerpią z członkostwa we wspólnocie europejskiej, naszej pozycji w strukturach europejskich i sposobu funkcjonowania unijnych instytucji. Publikacja będzie dystrybuowana w wersji drukowanej oraz promowana w mediach elektronicznych, w tym na portalach społecznościowych w 2019 roku.

Przewodnik sfinansowany został ze środków Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce.

Dialog Polska–Ukraina i Polska–Rosja

We współpracy z Międzynarodową Fundacją „Odrodzenie” z Kijowa zorganizowaliśmy dwa spotkania **Forum Polska–Ukraina**: w maju w Kijowie i w listopadzie w Warszawie. Organizowane przez nas od 2012 roku dyskusje Forum Polska–Ukraina gromadzą polityków, ekspertów, działaczy pozarządowych, dziennikarzy oraz liderów opinii publicznej z Polski i Ukrainy. Spotkania służą wymianie idei i poglądów między przedstawicielami obu społeczeństw, pomagają w zrozumieniu sytuacji politycznej i społecznej w obu krajach i budowaniu porozumienia. Dyskusje koncentrują się na sprawach dotyczących zarówno problemów wewnętrznych, jak i polityki międzynarodowej, wyzwań globalnych i problemów dwustronnych. Spotkaniom prowadzonym w formule okrągłego stołu towarzyszą publiczne debaty i konferencje z udziałem polskich i ukraińskich uczestników.

Kijowskie Forum poświęcone było relacjom między społeczeństwami Polski i Ukrainy a także wyzwaniom, przed jakimi stoją oba kraje w obliczu masowej migracji zarobkowej Ukraińców do Polski. Punktem wyjścia do dyskusji była analiza dr Marty Jaroszewicz (Ośrodek Studiów Wschodnich) i dr Oleny Malinowskiej (Narodowy Instytut Badań Strategicznych) **Najnowsza migracja z Ukrainy do Polski: (nie)stały fenomen?** Tematem jesiennego spotkania w Warszawie było natomiast znaczenie relacji polsko-ukraińskich w zmieniającym się świecie. W każdym ze spotkań uczestniczyło około 30 osób, przedstawicieli środowisk opiniotwórczych Polski i Ukrainy.

Swoją pracę kontynuowała utworzona przy Forum Polska–Ukraina dziesięcioosobowa **Grupa Eksperska Polsko-Ukraińskiego Dialogu**. Jej członkami są: dr Adam Balcer (Instytut WiseEuropa, Europejska Rada Spraw Zagranicznych, Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego), Bogumiła Berdychowska (Zespół Laboratorium „Więzi”), dr Ołena Betlij (Akademia Kijowsko-Mohylańska, Centrum Studiów Polskich i Europejskich), Andrzej Brzeziecki (redaktor naczelny „Nowej Europy Wschodniej”), Aliona Hetmanczuk (dyrektorka Instytutu Polityki Światowej), Jewhen Hlibowycyjk (Szkoła Biznesu Akademii Kijowsko-Mohylańskiej), Mychajło Honczar (prezes Ośrodka Studiów Globalnych), Taras Kaczka (Międzynarodowa Fundacja „Odrodzenie”), dr hab. Joanna Konieczna-Sałamatin (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski), Nadija Kowal (Ukraiński Instytut Przyszłości), dr Paweł Kowal (Instytut Studiów Politycznych, Polska Akademia Nauk), Światosław Pawluk, dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego), Mykoła Riabczuk (wiceprezes ukraińskiego PEN-Klubu), Krzysztof Stanowski (Komitet Obywatelski Solidarności z Ukrainą), dr hab. Tomasz Stryjek (Instytut Studiów Politycznych, Polska Akademia Nauk), Ołeksandr Suszko (Instytut Współpracy Euroatlantyckiej, Międzynarodowa Fundacja „Odrodzenie”), Dmytro Szulha (Międzynarodowa Fundacja „Odrodzenie”), Piotr Tyma (prezes Związku Ukraińców w Polsce).

Dostosowując koncepcję prowadzonych przez nas od sześciu lat spotkań Klubu PL_RU do potrzeb wynikających z obecnej sytuacji międzynarodowej i stanu kontaktów polsko-rosyjskich, zorganizowaliśmy

w maju dwudniową dyskusję **Polska–Rosja. Dialog obywatelski**. W trzech debatach zorganizowanych w formule okrągłego stołu i poświęconych relacjom dwustronnym, dialogowi politycznemu i dialogowi w obszarze kultury, uczestniczyło dwudziestu przedstawicieli środowisk eksperckich, pozarządowych i artystycznych z Polski i z Rosji.

W minionym roku zorganizowaliśmy także sześć spotkań eksperckich i debat publicznych poświęconych tematyce ukraińskiej i rosyjskiej.

Dyskusje i seminaria eksperckie:

Polska samotna w (nie)bezpieczeństwie? (9 kwietnia 2018) – dyskusja nad aktualnymi zagrożeniami oraz ocena skuteczności polityki bezpieczeństwa Polski pod rządami PiS wokół analizy Łukasza Kulesy **Polska polityka bezpieczeństwa: w stronę samotności strategicznej?** Dyskutowali: Beata Górka-Winter (ekspertka ds. bezpieczeństwa i obronności), Łukasz Kulesa (European Leadership Network), Jacek Najder (były wiceminister spraw zagranicznych i ambasador RP przy NATO). Prowadzenie: dr Agnieszka Łada (Instytut Spraw Publicznych).

Po co nam dzisiaj Unia? (24 kwietnia 2018) – dyskusja nad tezami tekstu dr Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego) i Piotra Burasa (dyrektor Warszawskiego Biura ECFR) o bilansie polskiego członkostwa w Unii Europejskiej z udziałem autorów oraz przedstawicieli partii parlamentarnych: Borysa Budki (wiceprzewodniczący Platformy Obywatelskiej), Kamili Gasiuk-Pihowicz (przewodnicząca klubu poselskiego Nowoczesnej i wiceprzewodnicząca partii), Barbary Nowackiej (liderka Inicjatywy Polskiej). Prowadzenie: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (Fundacja Batorego).

Polacy i Unia Europejska. Za i przeciw (19 września 2018) – dyskusja o tym, co decyduje o stosunku Polaków do Unii: jakie znaczenie ma status społeczny, wiek i miejsce zamieszkania, poglądy polityczne, religijność, tolerancja wobec inności oraz przywiązanie do fundamentalnych cech liberalnej demokracji. Punktem wyjścia do dyskusji była analiza dr hab. Joanny Koniecznej-Sałamatin (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski) **Unia Europejskich wartości?** W dyskusji, obok autorki, wystąpili: prof. dr hab. Janusz Czapiński (Katedra Psychologii Społecznej, Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Mirosława Marody (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski), Adam Traczyk (Global.Lab). Prowadzenie: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego).

Jeszcze dialog czy już monolog? Polityka wobec Ukrainy po ustawie o IPN (5 marca 2018) – dyskusja o polskiej polityce wobec Ukrainy po nowelizacji ustawy o IPN, zorganizowana we współpracy z Klubem Jagiellońskim. Paneliści: dr Paweł Kowal (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk), Paweł Musiałek (Klub Jagielloński), Tomasz Rzymkowski (poseł, Kukiz 15), Robert Tyszkiewicz (poseł, Platforma Obywatelska). Prowadzenie: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego).

Walka o Ukrainę: postępy i wyzwania w 2018 r. 27 czerwca 2018 – dyskusja zorganizowana we współpracy z Chatham House o perspektywach przyszłości Ukrainy odwołująca się do raportu Chatham House „Walka o Ukrainę”. Wystąpienia: Timothy Ash (Bluebay Asset Management, Londyn), dr Marta Jaroszewicz (Ośrodek Studiów Wschodnich), prof. Katarzyna Wolczuk (Chatham House, współautorka raportu).

Zapomniany konflikt? UE a wojna w Donbasie (27 września 2018) – dyskusja zorganizowana we współpracy z Fundacją im. Heinricha Boella o możliwej odpowiedzi Unii na kryzys na Ukrainie. Paneliści: dr Hanna Szelest (Ukraine Analytica, Ukraina), Georgij Cziżnow (Center for Reforms Support, Rosja), Lena Friha-Morozova (EuropaNova, Francja), Wojciech Konończuk (Ośrodek Studiów Wschodnich, Polska), Prowadzenie: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego).

Polska i Ukraina w niepewnym świecie. Sojusz czy konflikt? (29 listopada 2018) – dyskusja o relacjach polsko-ukraińskich w nowej sytuacji międzynarodowej. Wystąpienia: dr Łukasz Adamski (Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia); Taras Kaczka (radca Ministra Spraw Zagranicznych Ukrainy), Nadja Kowal (Centrum Studiów Międzynarodowych Akademii Dyplomatycznej przy MSZ Ukrainy), dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego), Prowadzenie: Maciej Zaniewicz (Eastbook.eu).

Czy Rosja zagraża Polsce i Europie? (13 grudnia 2018) – debata o możliwościach wpływu i zagrożeniach związanych z polityką prowadzoną przez Moskwę. Paneliści: Oksana Antonienko (dyrektorka w firmie analitycznej Control Risks), dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego), Maksim Samorukow (zastępca redaktora naczelnego Carnegie.ru), Ernest Wyciszkievicz (dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia). Prowadzenie: Jacek Stawiski (szef redakcji „Świat” w TVN24 Biznes i Świat).

Polska wobec Rosji. Radykalizm bez polityki? (19 grudnia 2018) – debata wokół tekstu dr Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz (dyrektorki forumIdei) o polskiej polityce wobec Moskwy i o jej ewentualnych zmianach. W dyskusji, oprócz autorki, udział wzięli: dr Włodzimierz Cimoszewicz (były premier i minister spraw zagranicznych) i prof. dr hab. Andrzej Nowak (Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Analizy, raporty, policy papers:

Po co nam dziś Unia?, Piotr Buras, dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz – analiza członkostwa Polski w UE pod kątem geopolityki i wymiaru cywilizacyjnego.

Przemysław sojusze, Piotr Buras, dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz – analiza o konieczności reagowania przez Polskę na zmiany w świecie Zachodu i potrzebie umiejętnego dobierania sojuszników politycznych.

Unia europejskich wartości? dr hab. Joanna Konieczna-Sałamatin – analiza pokazująca źródła poparcia i niechęci Polaków do Unii Europejskiej.

Opinion on the proposal of the European Commission’ Regulation on the Rights and Values programme [Opinia na temat propozycji Komisji Europejskiej odnośnie utworzenia „Programu Prawa I Wartości”], Jan Jakub Chromiec – ocena propozycji nowego programu finansowania prodemokratycznych inicjatyw obywatelskich w krajach UE, głos w konsultacjach.

Polska polityka bezpieczeństwa; w stronę samotności strategicznej?, Łukasz Kulesa – analiza polityki bezpieczeństwa polskiego rządu wskazująca na poważne zagrożenia dla współpracy Polski z sojusznikami.

Polityka wschodnia w chaosie, dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz – analiza kryzysu polskiej polityki wschodniej, którego konsekwencją jest faktyczna abdykacja Polski z roli promotora polityki wschodniej w Unii Europejskiej.

Polska wobec Rosji. Radykalizm bez polityki?, dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz – analiza dyskursu politycznego wokół Rosji oraz sposobu radzenia sobie polskiego państwa w walce z rosyjskimi ingerencjami.

Najnowsza migracja z Ukrainy do Polski: (nie)stały fenomen?, dr Marta Jaroszewicz, dr Ołena Małynowska – analiza przyczyn, efektów i perspektyw fali migracyjnej z Ukrainy do Polski.

Reset i kontynuacja. Polityka rządu PiS wobec Białorusi, Krzysztof Mrozek – analiza zmian w polityce polskiej wobec Mińska.

forumIdei/Debaty

Obok konferencji i debat inspirowanych tekstami powstałymi w ramach prac zespołów eksperckich forumIdei, organizujemy także inne spotkania, wychodzące poza tematy podejmowane w naszej działalności eksperckiej, poświęcone kwestiom istotnym dla przyszłości naszego państwa i regionu. Ich celem jest pogłębianie dyskusji toczących się w polskiej przestrzeni publicznej oraz wprowadzanie do debaty publicznej nowych wątków i tematów. Do organizowanych przez nas dyskusji, konferencji i seminariów zapraszamy osoby wywodzące się z różnych środowisk, o różnych wrażliwościach, poglądach politycznych i przekonaniach ideowych. Wierzymy, że niezależna przestrzeń spotkań i dyskusji przedstawicieli świata polityki, ekspertów, działaczy społecznych oraz dziennikarzy jest warunkiem niezbędnym dla funkcjonowania debaty publicznej i wymiany idei.

Suverenność Polski i jej granice (9 stycznia 2018) – debata wokół tekstu dr Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz *Eliminacja obcych wpływów czy budowanie własnych? Jak dbać o suwerenność Polski*. Paneliści: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego), Lidia Raś (kierownik serwisu gazetaprawna.pl), Piotr Trudnowski (redaktor serwisu Jagiellonski24.pl, Klub Jagielloński). Prowadzenie: Eugeniusz Smolar (członek Rady Centrum Stosunków Międzynarodowych).

Liberalizm ocali demokrację? (31 stycznia 2018) – dyskusja z cyklu poświęconego stosunkowi głównych nurtów politycznych do demokracji w sytuacji kryzysu finansowego, migracyjnego i zaufania do instytucji państwowych. Wprowadzenia: prof. Marcin Król (Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego), dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego), prof. Paweł Śpiewak (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Elity, masy, transformacja (19 czerwca 2018) – dyskusja o roli elit i mas w polskich przemianach oraz o ich wzajemnym postrzeganiu się. Wprowadzenia: dr hab. Anna Giza-Poleszczuk (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Polska w świecie kryzysów (5 października 2018) – debata z udziałem ministra spraw zagranicznych RP, prof. Jacka Czaputowicza o polityce zagranicznej obecnego rządu, jej priorytetach i wyzwaniach oraz o tym, jak rząd polski odpowiada na problemy nowej rzeczywistości międzynarodowej. Komentarze: Bogumiła Berdychowska (Zespół Laboratorium „Więzi”), Piotr Buras (dyrektor Warszawskiego Biura ECFR), Paweł Musiałek (Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego), Michał Sutowski („Krytyka Polityczna”). Prowadzenie: dr Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz (dyrektorka forumIdei Fundacji Batorego).

Uchodźcy z liberalnej demokracji. W Polsce i gdzie indziej (9 listopada 2018) – dyskusja publiczna poświęcona europejskim partiom negującym zasady demokracji liberalnej. Wystąpienia: dr hab. Michał Bilewicz (Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego), prof. Antoni Kamiński (Instytut Studiów Politycznych PAN), dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego), prof. Mirosława Marody (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), prof. Andrzej Rychard (Instytut Filozofii i Socjologii PAN). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Raporty i inne opracowania forumIdei prezentowane i omawiane były w mediach w Polsce i zagranicą. Nasi eksperci komentowali wydarzenia dotyczące sfer, którymi zajmuje się forum. Ich teksty i wywiady były publikowane na łamach m.in. „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, „Gazety Wyborczej”, „Newsweek Polska”, „Polityki”, „Rzeczpospolitej”, „Tygodnika Powszechnego” oraz portali: Euroactiv, Politico, ngo.pl, Oko.press. Występowali także w programach m.in. telewizji Polsat i TVN oraz radia TOK.fm.

Krótkie teksty eksperckie od jesieni ukazują się na blogu forumIdei, który jest formą interaktywnej komunikacji z uczestnikami debat oraz czytelnikami raportów i analiz. W minionym roku ukazało się

16 wpisów odnoszących się do przygotowywanych opracowań i komentujących bieżące wydarzenia autorstwa: Edwina Bendyka, dr. Adama Gendźwiłła, Grażyny Kopińskiej, Łukasza Kulesy, dr. Pawła Marczewskiego, dr. Grzegorza Makowskiego, dr. Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz, dr. hab. Dawida Sześciło, Marcina Waszaka i Joanny Załuskiej.

W 2018 roku program finansowany był ze środków Fundacji, a także z dotacji Fundacji Społeczeństwa Otwartego, Transparency International, Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej.

Koszty programu	1 998 964,72 zł
-----------------	-----------------

Fundusze Powierzone

W ramach promocji zachowań filantropijnych i wspierania rozwoju filantropii w Polsce Fundacja administruje powierzonymi jej funduszami firm i osób prywatnych. Prowadzone przez Fundację fundusze, ustanawiane są w oparciu o umowę o powierzeniu środków między fundatorem a Fundacją, określającą cele i zasady funkcjonowania funduszu.

W minionym roku Fundacja prowadziła **dziewięć funduszy powierzonych**: Fundusz im. Beaty Pawlak finansujący roczną nagrodę dla autora/ki publikacji (książki lub artykułu) na temat innych kultur, religii i cywilizacji, Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko oferujący stypendia dla studentów pierwszego i drugiego roku warszawskich uczelni państwowych, Fundusz im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj” wspierający rozwój amatorskiego ruchu chóralnego w woj. mazowieckim, Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel finansujący stypendia dla uczniów i absolwentów Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela w Gniewczynie Łąncuckiej, Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów finansujący stypendia dla uczniów z niezamożnych rodzin z Wadowic i Nowego Sącza, Fundusz Małgorzaty Szejnert wspierający edukację obywatelską i historyczną młodzieży, Fundusz Rodziny Gavellów wspierający prowadzone przez organizacje pozarządowe programy stypendialne dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w województwie świętokrzyskim, Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka finansujący stypendia dla absolwentów szkół średnich oraz studentów dziennych studiów licencjackich lub magisterskich polskich uczelni państwowych, Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj finansujący stypendia dla młodych ludzi z niezamożnych środowisk zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów dziennych w państwowych uczelniach wyższych na wydziałach związanych z informatyką i nowymi technologiami.

W 2018 roku z Funduszy Powierzonych przyznaliśmy **89 stypendiów** na rok akademicki 2018/2019 na łączną kwotę **333 202 zł**, **11 dotacji** na kwotę **119 500 zł** oraz **jedną nagrodę** w wysokości **10 000 zł**.

Fundusz im. Beaty Pawlak

Fundusz został utworzony w 2003 roku z darowizny zapisanej w testamencie przez Beatę Pawlak, dziennikarkę i pisarkę, która zginęła w zamachu terrorystycznym na indonezyjskiej wyspie Bali 12 października 2002. Ze środków Funduszu, zgodnie z życzeniem ofiarodawczynie, została ustanowiona roczna nagroda jej imienia za publikacje przybliżające czytelnikom inne kultury, religie i cywilizacje. W 2018, w 16. edycji konkursu nagrodę w wysokości 10 000 zł otrzymała Ewa Wanat za książkę „Deutsche nasz. Reportaże berlińskie” (Świat Książki, Warszawa 2018).

Wręczeniu nagrody towarzyszyła debata ***Gdzie są granice, których nie wolno przekraczać autorowi?*** (11 października 2018) z udziałem nominowanych autorów: Tomasza Owsianego (podróżnik), Krzysztofa Tomasika (kierownik działu zagranicznego Katolickiej Agencji Informacyjnej), Ewy Wanat

(dziennikarka radiowa i telewizyjna) oraz Adama Szostkiewicza („Polityka”), przewodniczącego kapituły. Debatę prowadził Tomasz Stawiszyński (TOK FM, kwartalnik „Przekrój”).

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Fundusz został utworzony w 2008 roku przez przyjaciół i rodzinę tragicznie zmarłej prawniczki Iwony Winiarskiej-Feleszko. Fundusz zasilany jest darowiznami od osób indywidualnych oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla studentów studiów dziennych państwowych uczelni warszawskich pochodzących z niezamożnych środowisk, mniejszych miast i małych miejscowości. W roku 2018 stypendia na I rok studiów w wysokości 700 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymało 6 osób na łączną kwotę **42 000 zł**, 4 osoby otrzymały stypendium na II rok w wysokości 600 zł/mies. na 9 miesięcy roku akademickiego w łącznej kwocie **21 600 zł**. W sumie w 2018 przyznano stypendia na łączną kwotę **63 600 zł**.

Fundusz „Śpiewaj” im. Staszka Jonczyka

Fundusz utworzony został w 2011 roku przez rodzinę tragicznie zmarłego Staszka Jonczyka, pasjonata muzyki chóralnej. Ze środków funduszu wspierany jest rozwój amatorskiego ruchu chóralnego w województwie mazowieckim, szczególnie działania związane z doskonaleniem głosu i podnoszeniem umiejętności wokalnych członków zespołów. Fundusz jest zasilany darowiznami od osób indywidualnych oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2018 roku ze środków Funduszu sfinansowano 5 dotacji w łącznej kwocie **17 000 zł**.

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Fundusz utworzony został w 2015 roku z darowizny Jadwigi Chruściel w wysokości 50 000 USD i powiększony darowizną w wysokości 30 000 USD w 2018 roku. Ze środków Funduszu przyznawane są stypendia dla niezamożnych uczniów gimnazjum oraz dla absolwentów Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łąncuckiej (rodzinnej miejscowości patrona szkoły), kontynuujących naukę w szkole średniej lub w uczelni wyższej. W roku 2018 Kapituła Funduszu przyznała na rok szkolny 2018/2019 4 stypendia w wysokości 100 zł/mies. na łączną kwotę **4000 zł** dla uczniów gimnazjum, 13 stypendiów w wysokości 150 zł/mies. na kwotę **19 500 zł** dla uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych oraz jedno 10-miesięczne stypendium w wysokości 400 zł/mies. dla studenta I roku na kwotę **4 000 zł** i dwa 9-miesięczne stypendia w wysokości 300 zł/mies. dla studentów II roku na kwotę **5 400 zł**. W sumie przyznano stypendia na łączną kwotę **32 900 zł**.

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów

Fundusz został utworzony w 2012 roku przez Janinę i Tomasza Maczugów, ze środków zebranych dzięki licytacji ich księgozbioru, w celu wspierania młodych ludzi z niezamożnych rodzin, zamierzających studiować w polskich uczelniach państwowych na dziennych studiach licencjackich lub magisterskich. Środki Funduszu, zgodnie z wolą darczyńców, przeznaczone są na stypendia dla absolwentów 3 liceów z Wadowic i Nowego Sącza. W 2018 roku stypendia na I rok studiów w wysokości 500 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymały 4 osoby w łącznej kwocie **20 000 zł**.

Fundusz Małgorzaty Szejnert

Fundusz utworzony został w 2001 roku z darowizny w postaci 14 000 akcji firmy Agora SA o wartości 855 881,76 zł, przekazanych przez Małgorzatę Szejnert, pisarkę i reporterkę Gazety Wyborczej. Fundusz ma charakter funduszu wieczystego – dochody z jego inwestowania przekazywane są na inicjatywy i projekty wskazane przez Fundatorkę, zgodnie z aktualnym zakresem działalności Fundacji. Do 2015 roku z Funduszu wspierane były działania dotyczące wyrównywania szans edukacyjnych

i pomocy osobom niepełnosprawnym. W 2018 roku z Funduszu sfinansowano jedną dotację w wysokości **20 000 zł** na prowadzenie młodzieżowych klubów historycznych.

Fundusz Rodziny Gavellów

Fundusz utworzony został w 2010 roku z darowizny Fundacji Quo Vadis Rodziny Gavellów z USA. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla uczniów pochodzących z niezamożnych środowisk i z mniejszych miejscowości w województwie świętokrzyskim. W 2018 roku z Funduszu sfinansowano **5 dotacji** w łącznej kwocie **82 500 zł**.

Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka

Fundusz został utworzony w 2011 roku przez rodzinę Putka, właścicieli cukierni i piekarni Putka. Jest zasilany darowiznami i wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, przekazywanymi przez członków rodziny oraz przez osoby, którym bliski jest cel przyświecający fundatorom. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla młodych ludzi z rodzin o niskich dochodach, którzy bez pomocy stypendialnej nie zdecydowaliby się na podjęcie nauki w uczelniach wyższych. Ze środków Funduszu finansowane są stypendia „rekrutacyjne” (przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z ubieganiem się o przyjęcie na studia) oraz stypendia na pierwszy, drugi i trzeci rok studiów magisterskich lub licencjackich w polskich uczelniach państwowych. W 2018 roku Kapituła Funduszu przyznała na rok akademicki 2018/2019: 21 jednorazowych stypendiów rekrutacyjnych w wysokości od 200 zł do 410 zł w łącznej kwocie **5502 zł**, jedenaście 10-miesięcznych stypendiów na I rok studiów w wysokości 700 zł/mies. w łącznej kwocie **77 000 zł**, siedem 9-miesięcznych stypendiów na II rok studiów w wysokości 500 zł/mies. w łącznej kwocie **31 500 zł** i cztery 9-miesięczne stypendia na III rok studiów w wysokości 500 zł/mies. w łącznej kwocie **18 000 zł**. Razem przyznano stypendia na kwotę **132 002 zł**.

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Fundusz utworzony został w 2015 roku z darowizny Grupy Pracuj. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla młodych ludzi z niezamożnych środowisk zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów dziennych w państwowych uczelniach wyższych na wydziałach związanych z informatyką i nowymi technologiami: w Krakowie (Wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Inżynierii Biomedycznej oraz Wydział Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji na Akademii Górniczo-Hutniczej, Wydział Matematyki i Informatyki na Uniwersytecie Jagiellońskim), w Lublinie (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej), w Rzeszowie (Wydział Elektrotechniki i Informatyki na Politechnice Rzeszowskiej), w Warszawie (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki na Uniwersytecie Warszawskim, Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych oraz Wydział Matematyki i Nauk Informatycznych na Politechnice Warszawskiej). W roku 2018 Kapituła Funduszu przyznała 12 stypendiów na I rok studiów w wysokości 700 zł/mies. w łącznej kwocie **84 700 zł**.

Program był finansowany z darowizn osób indywidualnych i firm, z wpłat 1% oraz ze środków Fundacji.

Stypendia, dotacje, nagroda (wyplacone w 2018 roku)	465 022,00 zł
Koszty realizacji programu	117 173,35 zł
Razem koszty programu	582 195,35 zł

Dotacje

Fundusz „Śpiewaj” im. Staszka Jonczyka

II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Batorego Dotacja na warsztaty dla członków Chóru Batorego.	4 000 zł
Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie Dotacja na warsztaty dla członków Chóru Miasta Garwolina.	4 000 zł
Gminne Centrum Kultury im. Heleny Wielobyckiej w Mrozach Dotacja na warsztaty dla członków Chóru Miasta i Gminy Mrozy.	3 000 zł
Miejski Dom Kultury w Mławie Dotacja na warsztaty dla członków, Zespołu Artystycznego Seniorów „Cantare”.	4 000 zł
Warszawskie Towarzystwo Chorałowe „Gregorianum” im. Edwarda Jozajtisa, Warszawa Kolonie muzyczne chóru chłopięcego „Gregorianum”.	2 000 zł

Fundusz Małgorzaty Szejnert

Fundacja im. Kazimierza i Zofii Moczarskich Dotacja na prowadzenie Młodzieżowych Klubów Historycznych.	20 000 zł
---	-----------

Fundusz Rodziny Gavellów

Fundacja „Daj szansę”, Skarżysko-Kamienna, woj. świętokrzyskie Programy stypendialne dla niezamożnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych pochodzących z powiatu skarżyskiego.	20 000 zł
Fundacja Vive Serce Dzieciom, Kielce, woj. świętokrzyskie Program stypendialny „Korab” dla uczniów uczniów klas siódmych i uczniów szkół ponadpodstawowych z powiatu staszowskiego.	20 000 zł
Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łągów, Łągów, woj. świętokrzyskie Program stypendialny „Sakiewka Zbója Madeja” dla uczniów gimnazjum i uczniów klas siódmych z gmin: Łągów, Nowia Słupia, Brody.	20 000 zł
Stowarzyszenie Świętokrzyski Fundusz Lokalny, Kielce, woj. świętokrzyskie Program Stypendialny „Żaczek” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu kieleckiego zamieszkałych w miejscowościach do 30 000 mieszkańców.	15 000 zł
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Iłżeckiej, woj. mazowieckie Program Stypendialny „Żaczek-Iłżaczek” dla uczniów klas siódmych szkół podstawowych, dla uczniów gimnazjum i uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Iłża.	7 500 zł

Nagroda

Fundusz im. Beaty Pawlak

Nagroda dla Ewy Wanat za książkę „Deutsche nasz. Reportaże berlińskie” (Świat Książki, Warszawa 2018) – 10 000 zł.

Stypendia

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Stypendia na I rok studiów

Kacper Jabłonka – student I roku MISH na Uniwersytecie Warszawskim – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Konrad Janus – student I roku SGH – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł

Mateusz Mickiewicz – student I roku pracy socjalnej na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Agata Momot – studentka I roku MISMaP na Uniwersytecie Warszawskim – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Żaneta Okła – studentka I rok filologii polskiej na Uniwersytecie Warszawskim – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Magdalena Ścibek – studentka I roku kierunku gospodarka przestrzenna na Politechnice Warszawskiej – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł

Stypendia na II rok studiów

Aleksandra Bukowska – studentka II roku pedagogiki na SGGW – 5 400 zł – wypłacono 1800 zł
Anna Bukowska – studentka pedagogiki na SGGW – 5 400 zł – wypłacono 1800 zł
Natalia Jakielska – studentka budownictwa na SGGW – 5 400 zł – wypłacono 1800 zł
Igor Kubalski – student prawa na Uniwersytecie Warszawskim – 5 400 zł – wypłacono 1800 zł

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Uczniowie gimnazjum:

Nina Konieczny – 1000 zł, wypłacono 400 zł
Weronika Piróg – 1000 zł, wypłacono 400 zł
Karlina Podolec – 1000 zł, wypłacono 400 zł
Dominika Sobala – 1000 zł, wypłacono 400 zł

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych:

Beata Chruściel – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Wiktoria Dąbrowicz – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Gabriela Foszczey – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Ewelina Jasz – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Michał Jędrzejec – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Jakub Karaś – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Patrik Kojder – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Aleksandra Konieczny – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Artur Krupa – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Klaudia Krutysz – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Jakub Portas – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Wiktoria Sieczkoś – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Karolina Wasilewska – 1500 zł, wypłacono 600 zł

Studenci I roku:

Piotr Wojtuń – 4000 zł, wypłacono 1600 zł

Studenci II roku:

Barbara Gardziel – 2700 zł, wypłacono 900 zł
Aleksandra Jasz – 2700 zł, wypłacono 900 zł

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów

Dawid Klimowski – student I roku edytorstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim – 5 000 zł – wypłacono 2 000 zł
Adrianna Siwik – studentka I roku inżynierii biomedycznej na Politechnice Śląskiej – 5 000 zł – wypłacono 2 000 zł
Patrycja Szczurek – studentka I roku archiwistyki, zarządzania dokumentacją i infobrokerstwa na Uniwersytecie Pedagogicznym – 5 000 zł – wypłacono 2 000 zł
Dominika Turek – studentka I roku kierunku lekarskiego na Śląskim Uniwersytecie Medycznym – 5 000 zł – wypłacono 2 000 zł

Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka

Jednorazowe stypendia rekrutacyjne:

Katarzyna Cerazy – 225 zł
Damian Czarnota – 225 zł
Krzysztof Czyrkiewicz – 205 zł
Ewa Gawlak – 320 zł
Marcin Gulba – 280 zł
Andrzej Kudaj – 215 zł
Natalia Matłacka – 410 zł
Joanna Matuszewska – 200 zł

Nikola Matysiak – 200 zł
Olga Owczarczak – 220 zł
Bartosz Papiewski – 270 zł (zwrot 85 zł)
Karolina Pasierb – 335 zł
Jarosław Pawlik – 280 zł
Patrik Prewendowski – 285 zł (zwrot 100 zł)
Julia Rogala – 270 zł (zwrot 88 zł)
Natalia Rusin – 415 zł
Martyna Szyjkowska – 275 zł
Michał Tyrolski – 200 zł
Zuzanna Winiarska – 370 zł
Julia Winiarska – 360 zł
Krzysztof Wszędybył – 215 zł

Stypendia na I rok studiów

Katarzyna Cerazy, studentka prawa, Uniwersytet Pedagogiczny – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Damian Czarnota, student informatyki, Politechnika Łódzka – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Krzysztof Czyrkiewicz, student informatyki, Politechnika Krakowska – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Marcin Gulba, student mechaniki i budowy maszyn, Politechnika Świętokrzyska – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Andrzej Kudaj, student prawa i filozofii, Uniwersytet Jagielloński – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Nikola Matysiak, studentka energetyki, Politechnika Poznańska – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Karolina Pasierb, studentka kierunku lekarskiego, Warszawski Uniwersytet Medyczny – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Julia Rogala, studentka pedagogiki specjalnej, Uniwersytet Wrocławski – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Natalia Rusin, studentka architektury, Politechnika Wroclawska – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Zuzanna Winiarska, studentka architektury, Politechnika Krakowska – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł
Krzysztof Wszędybył, student finansów i rachunkowości biznesu, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu – 7 000 zł – wypłacono 2 800 zł

Stypendia na II rok studiów

Aleksandra Andrzejczak, studentka kierunku lekarskiego, Uniwersytet Medyczny w Łodzi – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Ewa Bilaska, studentka kierunku lekarskiego, Uniwersytet Medyczny w Łodzi – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Tomasz Józefiak, student science and technology, Politechnika Łódzka – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Kinga Kowalik, studentka bezpieczeństwa narodowego, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Wiktoria Paduch, studentka kierunku lekarskiego, Uniwersytet Medyczny w Łodzi – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Beata Posłuszny, studentka informatyki, Akademia Górniczo-Hutnicza – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Aneta Zachariasz, studentka II roku finansów, inwestycji i rachunkowości oraz I roku matematyki, UW – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł

Stypendia na III rok studiów

Dawid Gruszczynski, student automatyki i robotyki, Politechnika Warszawska – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Alicja Krzezińska, studentka inżynierii materiałowej, Akademia Górniczo-Hutnicza – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Anita Kurlenda, studentka II roku kierunku lekarskiego, Śląski Uniwersytet Medyczny, studentka prawa (urlop dziekański po I roku) Uniwersytet Mikołaja Kopernika – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł
Volodymyr Mykta, student mechaniki i budowy maszyn, Politechnika Wroclawska – 4 500 zł – wypłacono 1500 zł

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Agata Babiarsz, studentka informatyki, Politechnika Wroclawska – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Mateusz Barański, student inżynierii akustycznej, Akademia Górniczo-Hutnicza – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Damian Bartosz – 7000 – wypłacono 700 zł, rezygnacja
Marcin Białek, student informatyki, Politechnika Warszawska – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Patrik Fidrych, student informatyki, Politechnika Wroclawska – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Jan Gargas, student informatyki, Akademia Górniczo-Hutnicza – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Damian Jazienicki, student informatyki w języku angielskim, Politechnika Wroclawska – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Kornelia Kłopecka, student matematyki komputerowej, Uniwersytet Jagielloński – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Adrian Prorok, student informatyki, Politechnika Warszawska – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Uladzislau Shchasiuk, student informatyki, UMCS – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Szymon Szostak, student informatyki, UMCS – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Kamil Tomaszewski, student informatyki, Akademia Górniczo-Hutnicza – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł
Karolina Zygmunt, studentka informatyki, Uniwersytet Warszawski – 7000 zł – wypłacono 2 800 zł

Dla Białorusi

Celem programu jest wspieranie inicjatyw służących budowaniu społeczeństwa otwartego oraz zwiększeniu zaangażowania obywateli w życie publiczne na Białorusi. Organizacjom pozarządowym działającym na Białorusi przyznajemy dotacje na inicjatywy służące: pobudzaniu aktywności obywatelskiej, szczególnie ludzi młodych, oraz rozwijaniu niezależnej edukacji (szkolnej i uniwersyteckiej), przeciwdziałaniu nierównościom grup szczególnie narażonych na dyskryminację oraz rozwojowi niezależnych mediów.

Większość projektów wspieranych przez nas w 2018 roku dotyczyła zwiększania aktywności obywatelskiej: angażowania mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej w dzielnicach, miastach; nakłaniania władz lokalnych do współpracy z mieszkańcami (m.in. organizacja konsultacji społecznych, realizacja społecznych postulatów zagospodarowania przestrzeni publicznej, czy dostosowania środków transportu publicznego do potrzeb mieszkańców) oraz prowadzenia działań rzeczniczych w interesie publicznym na poziomie krajowym (m.in. prezentowanie interesów obywateli w sporach z władzami, obrona praw różnych grup społecznych). Wspieraliśmy także przedsięwzięcia, których celem jest poprawa jakości nauczania w szkole i na uczelniach wyższych, rozwój niezależnej działalności kulturalnej oraz podnoszenie jakości pracy i efektywności działań białoruskich organizacji społecznych.

Wspieraliśmy monitorowanie przestrzegania praw obywatelskich, działania kształtujące postawy tolerancji, przeciwdziałające dyskryminacji mniejszości i promujące równość płci.

Kontynuowaliśmy wsparcie inicjatyw zwiększających dostęp obywateli do niezależnej informacji: przekazywaliśmy dotacje na prowadzenie portali i pism internetowych, współpracę mediów z organizacjami społecznymi, podnoszenie kwalifikacji zawodowych dziennikarzy i ludzi mediów, działania na rzecz obrony wolności słowa.

W ramach wsparcia potencjału białoruskich organizacji zorganizowaliśmy wizyty studyjne w Polsce i na Ukrainie. Ich celem było dzielenie się dobrymi praktykami w angażowaniu mieszkańców do udziału w życiu społecznym na poziomie lokalnym i krajowym, budowaniu lokalnych koalicji, współpracy z mediami, innymi organizacjami i instytucjami publicznymi.

Ze względu na sytuację społeczno-polityczną na Białorusi nie publikujemy listy przyznanych dotacji.

W 2018 roku program był finansowany ze środków Fundacji oraz z dotacji Fundacji Społeczeństwa Otwartego.

Dotacje	2 420 567,93 zł
Spotkania, konferencje, eksperci monitoring	22 550,75 zł
Koszty realizacji	281 226,92 zł
Razem koszty programu	2 724 345,60 zł

Warszawskie Biuro ECFR

Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych [European Council on Foreign Relations – ECFR] jest częścią paneuropejskiego *think tanku* działającego od 2007 roku w siedmiu stolicach Unii Europejskiej. Celem ECFR jest prowadzenie badań i animowanie rzeczowej debaty o sprawach międzynarodowych oraz promowanie spójnej, skutecznej, opartej na wartościach europejskiej polityki zagranicznej. ECFR wydaje corocznie kilkanaście publikacji na tematy związane z polityką zagraniczną Unii Europejskiej, przygotowuje raporty i analizy, organizuje konferencje i debaty publiczne, seminaria i dyskusje eksperckie.

W 2018 roku działalność ECFR koncentrowała się na poszukiwaniu sposobów na obronę i reformę liberalnego porządku międzynarodowego, a przede wszystkim na prowadzeniu debaty o nowych drogach rozwoju Unii Europejskiej, takich jak koncepcja „elastycznej Europy” czy nowe formy współpracy w sferze obronności, w tym stałej współpracy strukturalnej (PESCO). Warszawskie Biuro ECFR, podobnie jak w poprzednich latach, wspierało działalność analityczną ECFR w aspektach dotyczących Polski i regionu Europy Środkowo-Wschodniej, upowszechniając analizy i rekomendacje przygotowane przez ekspertów ECFR, organizując spotkania, zarówno w formule publicznych debat otwartych dla szerszej publiczności, jak i zamkniętych spotkań poświęconych polityce zagranicznej dla przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, instytucji państwowych, środowisk eksperckich, akademickich i biznesowych.

Konferencje

Najważniejszym wydarzeniem organizowanym przez Warszawskie Biuro ECFR była 3. edycja konferencji ***Świat pod Lupą. Warszawskie Spotkania Międzynarodowe*** (12–13 listopada), przygotowana we współpracy z Fundacją Heinricha Boella i Urzędem m.st. Warszawa i przy wsparciu finansowanym firmy Orange. W serii debat publicznych o polityce międzynarodowej, problematyce rozwoju miast, nowych technologiach oraz o wyborach do Parlamentu Europejskiego, które odbywały się w Centrum Kreatywności Targowa, wzięło udział ponad 200 osób. Współorganizatorami poszczególnych sesji byli: Kolegium Europy Wschodniej, Collegium Civitas, Fundacja Panoptykon, Orange Polska oraz redakcje uczestniczące w projekcie „Spięcie”, polegającym na wzajemnym udostępnianiu swoich tekstów przez pięć środowisk intelektualnych o odmiennych profilach ideologicznych: „Kulturę Liberalną”, „Krytykę Polityczną”, „Magazyn Kontakt”, Klub Jagielloński i „Nową Konfederację”.

Innym, ważnym wydarzeniem była konferencja ekspercka ***Porządek Międzynarodowy na fundamencie rządów prawa*** organizowana we współpracy z Ambasadą Japonii w Warszawie. Jej tematem były zagrożenia dla liberalnego porządku międzynarodowego i możliwe koalicje w jego obronie, a poszczególne sesje zostały poświęcone procesom demokratyzacji, ewolucji reżimów autorytarnych oraz przyszłości wolnego handlu. W konferencji udział wzięło ponad 60 ekspertów, urzędników, dyplomatów i wykładowców akademickich.

Debaty i seminaria

W ramach regularnej działalności polegającej na upowszechnianiu badań i wiedzy eksperckiej Warszawskie Biuro ECFR zorganizowało w 2018 roku szereg debat publicznych i seminariów zamkniętych dla polskich dyplomatów i ekspertów, służących wymianie poglądów i prezentacji wyników pracy ECFR z udziałem analityków ECFR.

10 stycznia na Wydziale Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego odbył się wykład dyrektora ECFR, Marka Leonarda ***Pomysły na odnowioną Unię Europejską: bardziej opiekuńczą, mniej sztywną, wciąż spójną?*** Wykładowi towarzyszyła debata z udziałem Karoliny Wigury, szefowej działu politycznego „Kultury Liberalnej”, Marcina Kędzierskiego, dyrektora Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego oraz Pawła Borkowskiego z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego.

15 marca we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera zorganizowaliśmy seminarium eksperckie ***Polska a Europejska współpraca w dziedzinie obronności*** o przyszłości stałej współpracy strukturalnej w zakresie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obronnej (PESCO) z udziałem Oliviera de France, dyrektora ds. badań w Instytucie Stosunków Międzynarodowych i Strategicznych (IRIS) w Paryżu, Christophu von Marschalla, dziennikarza Der Tagesspiegel, Marcina Zaborowskiego, stypendysty ECFR, polskich i zagranicznych ekspertów zajmujących się bezpieczeństwem. Po seminarium odbyła się też debata publiczna ***Strategiczna autonomia UE? Jak Europa może zapewnić sobie bezpieczeństwo*** z udziałem Oliviera de France, Marcina Zaborowskiego i Piotra Burasa, dyrektora Warszawskiego Biura ECFR.

27 marca odbyło się seminarium organizowane we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Warszawie ***Czy Unia traci parę? Reformy UE a Polska***, poświęcone kierunkom rozwoju Unii Europejskiej i ich konsekwencjom dla Polski. Piotr Buras i Marcin Kędzierski, dyrektor Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego, wygłosili dwa wprowadzenia do dyskusji, w której udział wzięło ponad 30 ekspertów, polityków i urzędników.

6 kwietnia Warszawskie Biuro ECFR wspólnie z Fundacją Friedricha Eberta zorganizowało spotkanie z nowym dyrektorem warszawskiego biura Fundacji Eberta, Ernstem Hildebrandtem ***Wychodząc z chaosu, wchodząc w chaos? Stare/nowe rządy w Niemczech i Włoszech a przyszłość Europy***. Dyskusja była poświęcona wynikom wyborów i procesowi formowania rządu we Włoszech i Niemczech oraz ich konsekwencjom dla integracji europejskiej.

25 kwietnia odbyła się debata publiczna ***Dwa lata po porozumieniu UE-Turcja: Perspektywy europejskiej polityki migracyjnej*** z Geraldem Knausem, dyrektorem European Stability Initiative z siedzibą w Berlinie, Aną Uzelac, ekspertką ds. migracji w Instytucie Clingendael w Hadze, i Agnieszką Kulesą, analityczką programu migracje w Instytucie Spraw Publicznych.

Warszawskie Biuro ECFR było organizatorem jednego z paneli podczas Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach odbywającego się w dniach 14–16 maja. W dyskusji ***Przyszłość wolnego handlu w Europie i na świecie*** udział wzięła Cecilia Malmström, komisarz UE ds. handlu, Miriam González Duránte, partner w Dechert LLP, członkini Rady ECFR, Tadeusz Kościński, podsekretarz stanu w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii oraz Hosuk Lee-Makiyama, dyrektor Europejskiego Centrum Międzynarodowej Ekonomii Politycznej (ECIPE).

18 maja wraz z Fundacją Heinricha Boella zorganizowaliśmy warsztat o społeczeństwie obywatelskim i aktywizmie z udziałem przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych tworzących Front Europejski, oraz z Akcji Demokracja, Inicjatywy Wolne Sądy i Fundacji Ocalenie. Gościem warsztatu była Flavia Kleiner, współzałożycielka szwajcarskiej Operation Libero, która przedstawiła doświadczenia swojej organizacji.

22 maja odbyło się seminarium **Polska, Europa i gra wielkich mocarstw w ONZ** na temat działalności Rady Bezpieczeństwa ONZ, w tym polskiej w niej obecności, oraz konsekwencji Brexitu dla wpływu Unii Europejskiej na ONZ. Gościem seminarium był ekspert ECFR, Richard Gowan, a udział wzięli w nim polscy analitycy i pracownicy MSZ.

Warszawskie Biuro ECFR wraz z biurem europosłanki Danuty Hübner zorganizowało 8 czerwca konferencję **Nowa Europa: Jaki przybierze kształt?** poświęconą kierunkom rozwoju Unii Europejskiej oraz integracji europejskiej na Bałkanach Zachodnich. Biuro odpowiadało za przygotowanie panelu o Bałkanach Zachodnich, w którym udział wzięli: Vessela Tcherneva, dyrektorka programowa ECFR, Maciej Popowski, zastępca dyrektora DG NEAR oraz Hedvig Morvai, dyrektorka European Fund for the Balkans.

1 października wraz z Centrum Stosunków Międzynarodowych zorganizowaliśmy spotkanie z premierem kraju związkowego Nadrenia Północna-Westfalia, Arminem Laschetem. W spotkaniu wzięli udział polscy eksperci ds. polityki niemieckiej i europejskiej oraz dziennikarze, a także delegacja kancelarii Nadrenii Północnej-Westfalii.

W dniach 12 i 13 grudnia gościliśmy grupę badaczy z Instytutu Nauk o Człowieku (IWM) w Wiedniu prowadzących projekt **Europe's Future**. 12 grudnia zorganizowaliśmy debatę publiczną **Kontrofensywa wartości europejskich: Prawa człowieka i rządy prawa w UE i poza nią** z udziałem Adama Bodnara, Rzecznika Praw Obywatelskich RP, Geralda Knausa, dyrektora European Stability Initiative i eksperta IWM oraz Ewy Kulik-Bielińskiej, dyrektorki Fundacji Batorego. 13 grudnia odbyło się również seminarium **Sąd Najwyższy i skarga do Trybunału Sprawiedliwości: wnioski z kampanii obywatelskiej i następne kroki** z udziałem polskich prawników i aktywistów oraz ekspertów IWM.

Warszawskie Biuro ECFR koordynowało również trzy seminaria odbywające się w ramach projektu **Polska i jej europejscy partnerzy: Rozmowy o przyszłości UE w Warszawie, Berlinie i Rzymie**. W seminariach tych uczestniczyli polscy, niemieccy, francuscy i włoscy eksperci, urzędnicy, dyplomaci i dziennikarze, a ich celem była budowa dialogu między środowiskami eksperckimi i decydentami z uczestniczących krajów.

Diplomatic Morning Briefings

W 2018 kontynuowaliśmy cykl porannych spotkań dyskusyjnych poświęconych aktualnym problemom międzynarodowym dla ambasadorów i dyplomatów akredytowanych w Polsce, czołowych polskich ekspertów ds. międzynarodowych, przedstawicieli biznesu. Na spotkaniach, organizowanych we współpracy z Fundacją Heinricha Boella w Warszawie, w charakterze gościa honorowego i głównego prelegenta zapraszamy wybitnych polityków i ekspertów spraw zagranicznych z Europy i ze świata. W ramach cyklu rozmawialiśmy:

11 stycznia z Markiem Leonardem, dyrektorem ECFR, o Brexicie;

2 marca z Pawłem Świebodą, wicedyrektorem European Political Strategy Centre w Brukseli, o kierunkach integracji europejskiej;

26 kwietnia z Geraldem Knausem, dyrektorem European Stability Initiative, o konsekwencjach porozumienia migracyjnego z Turcją i budowie skutecznej polityki migracyjnej chroniącej prawa uchodźców;

29 czerwca z Catherine Fieschi, dyrektorką Counterpoint, o ruchach populistycznych w Europie;

8 listopada z Asli Aydintaşbaş, starszą analityczką w ECFR, o sytuacji wewnętrznej i polityce zagranicznej Turcji;

14 grudnia z Oksaną Antonenko, dyrektorką ds. globalnej analizy ryzyka w Control Risk Group w Londynie, o sytuacji politycznej w Rosji.

W 2018 roku program był finansowany ze środków Fundacji, ECFR Londyn oraz darowizn i dotacji firm i instytucji, m.in. Orange Polska S.A., Fundacji Konrada Adenauera.

Koszty programu	539 743,84 zł
-----------------	---------------

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Regionalny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom zajmuje się współpracą ze specjalistami w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Wschodniej. W naszych szkoleniach uwzględniamy również tematykę przemocy domowej i różnych przejawów agresji, często współwystępujących w rodzinach i środowiskach nadużywających alkoholu i narkotyków. Jednym z ważnych kierunków naszych działań jest tworzenie i doskonalenie programów terapii dla osób uzależnionych przebywających w zakładach karnych. Współpracujemy ze służbą penitencjarną w Polsce, organizując staże dla pracowników więziennictwa w oddziałach „Atlantis” m.in. w Warszawie, Barczewie i Grudziądzu. Wspieramy publikacje popularyzujące wiedzę o uzależnieniach i metodach terapii opartych na partnerstwie profesjonalistów z grupami wzajemnej pomocy takimi jak AA czy Al-Anon. Od kilku lat współorganizujemy szkolenia specjalistyczne w dziedzinie terapii uzależnień dla polskich terapeutów pracujących ze środowiskami polonijnymi w Europie Zachodniej.

W 2018 do działań programu włączone zostały spotkania z zakresu przeciwdziałania przemocy i alkoholizmowi wśród kobiet w 10 miejscowościach Podlasia, Wielkopolski i Mazowsza (prowadzone w ramach projektu **Teatr Polska** wraz z zespołem spektaklu **Gardenia** sfinansowanym przez Instytut Teatralny).

Seminaria w Polsce

Zorganizowaliśmy 7 seminariów i warsztatów w Polsce. Na trzech szkoleniach dla uczestników z krajów regionu zajmowaliśmy się terapią uzależnień według Modelu Minnesota opartego na współdziałaniu profesjonalnych terapeutów z grupami wsparcia (AA, NA, Al-Anon). Cztery pozostałe szkolenia dotyczyły zapobiegania uzależnieniom i przemocy domowej.

Seminaria za granicą

Zorganizowaliśmy 18 seminariów i warsztatów nt. terapii i profilaktyki uzależnień oraz zapobiegania przemocy (Grodno, Dolna Banya i Stara Zagora – Bułgaria, Tallin, Lwów, Dublin, Karlsberg, Oslo) oraz programów odwykowych dla uzależnionych w zakładach karnych (Tbilisi, Lwów, Ryga), a także szkolenia dla nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i zachowań agresywnych w szkołach w Bułgarii i w Zachodniej Ukrainie.

Praktyki i staże

Dziesięcioro terapeutów uzależnień (z Ukrainy i Bułgarii) odbyło staże w młodzieżowym domu kultury na Ochocie w Warszawie oraz w ośrodku terapii Doroha we Lwowie.

Konferencje

Sfinansowaliśmy udział wykładowcy w konferencji na temat znaczenia motywacji w terapii uzależnień w Gdyni oraz pokryliśmy koszty trenerki prowadzącej warsztaty dla kobiet podczas X Kongresu Kobiet w Łodzi. Sfinansowaliśmy organizację konferencji na temat pourazowych problemów dzieci z rodzin adopcyjnych w Warszawie.

Program był finansowany z dotacji Fundacji Społeczeństwa Obywatelskiego i środków Fundacji.

Koszty programu	975 905,89 zł
-----------------	---------------

Skrócone sprawozdanie finansowe

Wprowadzenie

Podstawą skróconego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego jest sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 r. przygotowane zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późniejszymi zmianami), wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Skrócone sprawozdanie finansowe zawiera bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2018 r., rachunek zysków i strat za rok obrotowy kończący się tego dnia oraz powiązane informacje dotyczące przychodów i kosztów. Sprawozdanie to nie zawiera zestawienia zmian w funduszu własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych, opisu znaczących zasad rachunkowości i innych informacji i objaśnień wymaganych przez Ustawę o Rachunkowości, wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze oraz inne obowiązujące przepisy. W związku z powyższym, w celu uzyskania pełnego zrozumienia sprawozdania finansowego, skrócone sprawozdanie finansowe należy czytać łącznie z rocznym sprawozdaniem finansowym, z którego skrócone sprawozdanie finansowe zostało wyodrębnione.

Dotacje i darowizny (w PLN)

Fundacja Społeczeństwa Otwartego, Zug, Szwajcaria	2 204 580,00
Fundacja Promocji Społeczeństwa Otwartego, Nowy Jork, USA	1 084 134,76
Instytut Społeczeństwa Otwartego, Budapeszt, Węgry	1 160 965,00
Biuro Mechanizmu Finansowego EOG, Bruksela, Belgia	1 320 590,14
Wpłaty 1% podatku od osób fizycznych	1 073 747,45
Transparency International, Berlin, Niemcy	244 114,48
Prywatni darczyńcy z Polski	241 690,48
Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, Warszawa	111 500,00
Orange Polska SA, Warszawa	100 000,00
Friends of Stefan Batory Foundation, Boston, USA (darowizna Fundacji Quo Vadis Rodziny Gavellów)	91 202,50
Prywatny darczyńca z zagranicy, Boston, USA (zapis spadkowy)	75 608,00
Altus TFI S.A., Warszawa	70 000,00
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Warszawa	29 964,48
European Center for Foreign Relations, Londyn, Wielka Brytania	20 399,75
Eurozet Sp. z o.o., Warszawa	12 201,61
Fundacja im. Konrada Adenauera, Warszawa	6 963,67
Google Matching Gift Program, Princeton, USA	5 044,80
Zalco Sp. z o.o., Warszawa	1 000,00
Water Jet Units Sp. z o.o., Warszawa	1 000,00
Inne (zwroty kosztów podróży)	28 019,18
Razem	7 882 726,30

Koszty (w PLN)

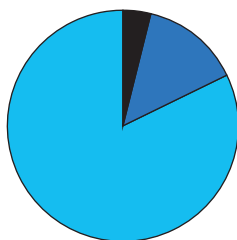
Programy	16 641 844,30
Zwroty dotacji udzielonych w latach poprzednich	(134 061,86)
Administracja	2 942 224,32
Amortyzacja	751 701,77
Razem	20 201 708,53

Koszty programowe (w PLN)

Programy dotacyjne	11 862 274,45
Demokracja w Działaniu	8 555 733,50
Dla Białorusi	2 724 345,60
Fundusze Powierzone	582 195,35
Programy operacyjne	4 779 569,85
ForumIdei	1 998 964,72
Masz Głos, Masz Wybór	1 264 955,40
Warszawskie Biuro ECFR	539 743,84
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	975 905,89
Razem	16 641 844,30

Struktura kosztów Fundacji

Struktura kosztów

82%

koszty programowe

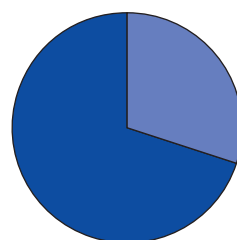
14%

koszty administracyjne

4%

koszty amortyzacji

Struktura kosztów programowych

70%

programy dotacyjne

30%

programy operacyjne

Bilans na dzień 31 grudnia 2018

	AKTYWA	Stan na dzień	
		31.12.2017	31.12.2018
A	Aktywa trwałe	20 174 539,10	61 512 495,01
I	Wartości niematerialne i prawne	57 696,92	8 290,60
II	Rzeczowe aktywa trwałe	18 615 792,18	17 926 700,41
	– grunty – prawo użytkowania wieczystego gruntu	3 450 805,08	3 450 805,08
	– budynek	15 044 377,32	14 384 388,96
	– urządzenia techniczne, maszyny i inne	120 609,78	91 506,37
III	Inwestycje długoterminowe – długoterminowe aktywa finansowe	1 501 050,00	35 539 235,00
B	Aktywa obrotowe	195 281 472,20	138 204 828,76
I	Należności krótkoterminowe	337 661,98	400 368,80
	– należności z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty do 12 miesięcy	148 699,81	151 794,37
	– inne	188 962,17	248 574,43
II	Inwestycje krótkoterminowe	194 889 747,86	137 790 428,15
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	194 889 747,86	137 790 428,15
	a) w pozostałych jednostkach	137 965 316,52	124 757 377,60
	– obligacje, lokaty, jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	137 965 316,52	124 757 377,60
	b) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	56 924 431,34	13 033 050,55
	– kasa i rachunki bankowe	56 768 098,99	3 627 792,74
	– inne środki pieniężne (lokaty)	156 332,35	9 405 257,81
III	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	52 893,86	14 031,81
	Aktywa razem	215 454 842,80	199 717 323,77

Bilans na dzień 31 grudnia 2018 (c.d.)

	PASYWA	Stan w zł na dzień	
		31.12.2017	31.12.2018
A	Fundusze własne	212 096 188,13	196 082 401,45
I	Fundusz statutowy	191 491 719,61	199 290 165,25
	- z rozliczenia wyniku finansowego	191 336 956,45	199 131 659,73
	- fundusz założycielski	154 763,16	158 505,52
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	1 085 124,00	(2 889 145,32)
III	Zysk z lat ubiegłych	14 278 439,80	11 724 641,24
IV	Zysk/strata netto	5 240 904,72	(12 043 259,72)
B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	3 358 654,67	3 634 922,32
I	Zobowiązania długoterminowe	424 886,04	269 169,82
II	Zobowiązania krótkoterminowe	1 730 983,63	3 273 932,50
1	- wobec pozostałych jednostek	1 542 384,70	3 079 842,55
	- z tytułu grantów	537 569,70	2 287 151,00
	- inne zobowiązania finansowe	144 645,36	27 493,31
	- z tytułu dostaw towarów i usług do 12 miesięcy	401 120,51	375 880,98
	- z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	152 278,69	214 953,46
	- z tytułu wynagrodzeń	299 781,48	161 900,70
	- zobowiązania inne	6 988,96	12 463,11
2	- fundusze specjalne	188 598,93	194 089,95
II	Rozliczenia międzyokresowe	1 202 785,00	91 820,00
	Pasywa razem	215 454 842,80	199 717 323,77

Rachunek zysków i strat sporządzony za okres od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 (wariant kalkulacyjny)

	Wyszczególnienie	Dane w zł za rok	
		2017	2018
A	Przychody netto z podstawowej działalności operacyjnej, w tym:	7 673 394,70	10 890 983,14
	przychody z nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	4 716 905,90	7 882 726,30
	pozostałe przychody określone statutem	2 956 488,80	3 008 256,84
B	Koszty podstawowej działalności operacyjnej	10 937 448,27	16 507 782,44
	koszty nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	10 937 448,27	16 507 782,44
C	Zysk/(strata) brutto z podstawowej działalności operacyjnej (A-B)	(3 264 053,57)	(5 616 799,30)
D	Koszty ogólnego zarządu	3 867 567,78	3 693 926,09
E	Strata z podstawowej działalności operacyjnej (C-D)	(7 131 621,35)	(9 310 725,39)
F	Pozostałe przychody operacyjne	10 102,79	4 305,24
G	Pozostałe koszty operacyjne	47 474,13	6 348,23
H	Strata z działalności operacyjnej (E+F-G)	(7 168 992,69)	(9 312 768,38)
I	Przychody finansowe	15 660 407,16	3 303 068,67
	dywidendy i udziały w zyskach	254 630,79	270 203,45
	odsetki	669 269,45	312 266,29
	zysk ze zbycia inwestycji	13 608 584,35	2 720 598,93
	inne	1 127 922,57	6 025 764,01
J	Koszty finansowe	3 241 649,75	135,00
	odsetki	893,00	5 787 535,53
	inne	3 240 756,75	238 093,48
K	Zysk/(strata) z działalności statutowej (H+I-J)	5 249 764,72	(12 035 463,72)
L	Podatek dochodowy	8 860,00	7 796,00
M	Zysk/(strata) netto (K-L)	5 240 904,72	(12 043 259,72)*

* Wynik ujemny spowodowany jest tym, że działalność statutowa Fundacji w 2018 była finansowana nie tylko z bieżących przychodów, ale również dochodów z lat ubiegłych zgromadzonych w funduszu statutowym.

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania

Dla Rady Fundacji im. Stefana Batorego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego („Jednostka”), które zawiera:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego;
- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2018 r.;

sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.:

- rachunek zysków i strat;
- zestawienie zmian w funduszu własnym;
- rachunek przepływów pieniężnych;

oraz

- dodatkowe informacje i objaśnienia („sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe Jednostki:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Jednostki na dzień 31 grudnia 2018 r., finansowych wyników działalności oraz przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony tego dnia, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351) („ustawa o rachunkowości”), wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, co do formy i treści z obowiązującymi Jednostkę przepisami prawa oraz statutem Jednostki;
- zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- Międzynarodowych Standardów Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”);
- ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r.

poz. 1089 z późniejszymi zmianami) („ustawa o biegłych rewidentach”).

Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi regulacjami została opisana w sekcji Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Niezależność i etyka

Jesteśmy niezależni od Jednostki zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”), przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań

finansowych w Polsce. Spełniamy wszystkie obowiązki etyczne wynikające z tych wymogów i Kodeksu IFAC. W trakcie badania kluczowi biegli rewidentzi oraz firma audytorska pozostali niezależni od Jednostki zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach.

Odpowiedzialność Kierownika i Rady Jednostki za sprawozdanie finansowe

Kierownik Jednostki jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego przedstawiającego rzetelny i jasny obraz zgodnie z ustawą o rachunkowości, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz z obowiązującymi Jednostkę przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Kierownik Jednostki uznaje za niezbędną, aby zapewnić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Kierownik Jednostki jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Jednostki do kontynuowania

działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie założenia kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Kierownik Jednostki albo zamierza dokonać likwidacji Jednostki, zaniechać prowadzenia działalności, albo gdy nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania prowadzenia działalności.

Zgodnie z ustawą o rachunkowości Kierownik Jednostki oraz członkowie Rady Jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w tej ustawie. Członkowie Rady Jednostki są odpowiedzialni za nadzór nad procesem sprawozdawczości finansowej Jednostki.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności, czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że

pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje ekonomiczne użytkowników podejmowane na podstawie sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Jednostki ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Kierownika Jednostki, obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i szacujemy ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż istotnego zniekształcenia wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może obejmować zмовę, fałszerstwo, celowe pominięcie, wprowadzenie w błąd lub obejście systemu kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności działania kontroli wewnętrznej Jednostki;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych z nimi ujawnień dokonanych przez Kierownika Jednostki;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Kierownika Jednostki zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów

badania, oceniamy, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub okolicznościami, które mogą poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Jednostki do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieodpowiednie, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia sprawozdania z badania sprawozdania finansowego. Przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Jednostka zaprzestanie kontynuacji działalności;

- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, a także czy sprawozdanie finansowe odzwierciedla stanowiące ich podstawę transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Przekazujemy Radzie Jednostki informacje między innymi o planowanym zakresie i terminie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

W imieniu firmy audytorskiej

KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

Nr na liście firm audytorskich: 3546

Wojciech Stopka

Kluczowy biegły rewident

Nr w rejestrze 90060

Komandytariusz, Pełnomocnik

Warszawa, 26 kwietnia 2019 r.

Dorota Kamińska

Kluczowy biegły rewident

Nr w rejestrze 10144

Fundacja im. Stefana Batorego

ul. Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. 48 22 536 02 00

fax 48 22 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl